

ખુને નાટક.

આખા નાટક

ગાયન ભાષન સાથે.

મુનશી મહદીહસન "અહસન" ની કલમથી
રચાયેલો

પ્રગટ કરનાર

શા. એચ. એસ. હરી એન્ડ કો. બુકસેલર્સ.

ડી. ૩૮૬ ફાકલેન્ડ, ખેતવાડી, બોમ્બે ધીએટર.

પોસ્ટ નં. ૪-મુંબઇ.

સને ૧૮૬૭ ના રૂપ માં એકટ પ્રમાણે ૨૭૨૨૨ થઈ છે

AHMEDABAD.

‘એન્ડો વર્નાક્યુલર પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપ્યું.’

સંવત ૧૯૬૬—સને ૧૯૧૦

કિંમત રૂ. ૦-૮-૦

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૬૭૮૮ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ખુને ના ૮૩

વિષય દેશદેવ: ૨ ૪૫૮

ખનામે ખુદા

ખુને નાહક.

આખા નાટક ગાયન ભાષણ સાથે.

મુન્શી મહેદીહસન "અહસન" ની
કલમથી રચાયેલો.

છપાવનાર

શા. એચ. એસ. હરી એન્ડ કો.

બુકસેલર્સ એન્ડ પબ્લીશર્સ.

બી. ૩૬૯ ફાકલેન્ડરોડ, ખેતવાડી, બામ્હે યીએટર

પોસ્ટ નંબર ૪—મુંબાઈ.

એક્ટ નં. ૨૫ સન ૧૮૬૭ પ્રમાણે રજીસ્ટર કરાવીને
સર્વે હક પોતાના સ્વાધીન રાખેલા છે.

AHMEDABAD.

એમ્.એ. વર્નાક્યુલર પ્રિટીંગ પ્રેસમાં છાપ્યા.

શંવત ૧૯૬૬

સને ૧૯૧૦

કીંમત આઠ આને

ખનામે ખુદા.

તખ્તએ નાટક.

ફરરખ—દમીરકકા બાદશાહ. જહાંગીરકા ચચા.

જહાંગીર—આલમગીરકા શહેબદા, વારીસે તખ્ત.

રૂહ—જહાંગીરકે મરહૂમ બાપ આલમગીરકી રૂહ.

હુમાયુ—વજીર

નાસીર—હુમાયુકા બેટા.

ફરામુર્જ—એક અમીર.

અખ્તર—જહાંગીરકા દોસ્ત.

અનવર—અખ્તરકા બાપ.

મનસુર—ફરામુર્જકા બેટા. મહેરબાનુકા આશીક.

સલમાન—જહાંગીરકા નોકર.

માહુરદનીસાં—જહાંગીરકી માં. પાછળથી ચચી.

મહેરબાનુ—હુમાયુકી લણ્કી. જહાંગીરકી માથુકા.

વેહાના—મહેરબાનુકી સહેલી. અનવરકી માથુકા.

ફરબના—મહેરબાનુકી સહેલી.

ચોબદાર, મીયાંજી, નકલીબુત, નાટકવાલે, સહેલીયાં બાંદીયાં
વગયરા વગયરા.

* રચણ—દમીરક.

ગાંધીયત વિધાપાઠ ગાંધીયત
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ
બનામે ખુદા.

૧૭ ૪૨

ખુને નાહક.

બાબ પહેલા.

પરદા પહેલા.

મહેલ.

સહેલીઓંકા ગાતે હુયે આના.

ગાના—દાવર દાદર કાદીર સત્તાર દાતા આલા ખેમાર હૈ.
ગફ્ફાર હૈ, જમાર હૈ, એ તોરી ગુલકારી યે વારી બલ્હારી—દાવર
આલમયે સરસારી, કામમકી કીરતારી તાપર વારી
પતીત તારે લાખોં, રમ શરમ ધરમ રાખો, ખીનત્તી તોરી
હાં કરત મીઝ નર નર નારી—દાવર.

ગત્ત—ગાના.

ગાના સહેલીઓં—નાચેં ગાયેં નારી ખ્યારી ચલો બારી બારી જાએં,
હમ જાયેં બલ્હારી પીયારી ચલો બારી બારી જાએં,
બાગમે હાએ ફુલ ખીલે પીયારી મૈવારી
હરમું હૈ બાદે બહારી કે ધુમ ધુમ દેખે ગુલોંકી સાન.
સૈરે ચમન ગુલ ગુલશન હમ સુહાના લાલા.
ગુલ લાલા મતવાલા હૈ મતવાલા.—નાચેં

(સહેલીઓંકા જાના)

મસ્રોકા—હીસ્સએએશ મુજે ચર્ખને ઇમદાદ કીયા,
સુરતે સરવ ચમન રંજસે આજાદ કીયા.
ફરોખ--ઇશક ઔર હુસ્નકો જીસ રોજસે ઇમદાદ કીયે
મુજકો દીવાના કીયા તુજકો પરીજાદ કીયા

ગાના—જની સુનતોહે ખીના જીના ખુશ લાગેના.

પડેના ચમન મીલેના પરેશાની.

હરાની બેધ્યાની હૈકાની સીતમ રાની—સુનતે હૈ

કીયા ધન જના તુજપર તનમનકો વારવારના.

હરબારી દીલદારી કરકર જની સીમતન.

હરદમ જર સર દરત નજર ખીન બન્દગાન

(ગાના)

મલિકા—મોહે નારે જીશાન તુ બન બન ઐબાન.

સુલતા બન્કે મોરા રજના તનમનકા પીયારા જાની
વારે તુજપે સબી જાની.

શુકાના શુકાના માન જાન કુરખાન શાન
ધીઆનમેં ધરના સુખ કરના જાવે દાની;

જાના મીલકર શાદી ગાના—મોહે નારે,

જખાની.—ઐ મેરે પીયારે દીલ્લ્લર ફરરખ દીલાવર, જસ રોજસે
મેરે અગલે શાહર યાને આપકે હકીકી બાધ કીરહ કખજ
હુધ ઉસી દીનસે અપની શાખે તમના સર
રખજ હુધ શાહા મરહુમ કો કીસી તલ્ખીરસે કબ્રમે
ગીલાફ કીયા ઉસ કાંટેસે અપના રાસ્તા સાફ કીયા.
મરહુમ કે ઇન્તેકાલે કોદો માહકી મુદતબી ન ગુજરને પાધ.
કે મેને શાદી રચાઇ ખુશી મનાઇ, જો વહે કામ મેરે હાથસે
અચ્છા ન હુવા, પર અપને અરમાનપર નજર કરતી હું તો ઐસે
ખુનસે હરગીજ નહીં ડરતી હું. (સ્થગેર)
રહી ન કોઇ જમાબેદી આરજુ મુઝકો.
કે મેરે આહને વાલે મીલા હૈ તું મુઝકો.

ફરરખ—અય તાજનીં મહેજબી વહે આપકા ફરમાના ફર-
સ્ત હૈ, લેકીન ઇસ તશવીશમે અફલ યું સુસ્ત હૈ, કે શાહનશા
જહાંગીર વારીસ તખ્તો સરીર હૈ, અગર ઉસને અપને બાપકા
મરનખા પાયા, ઐર વહે તખ્તો તાજ ઉસ્કે કખજમે આયા તો ?

સ્થગેર—નહીં મુઝકો ઉમીદ રહી ફુન્કામે જીનેકી,
નીકાલેગા વો સીનેસે ખલીશ હરવખ્ત કીનેકી.
હુતરતો જખ હો હમારી જીન્દ ગાનીકે લીયે,
ઐશ પુરા હો મોહીયા નવ જવાની કે લીયે.
જીરતરા શાદી હમારી હો ગર્ષ જે કીલો કાલ,
તખ્તપર બેઠું મૈ યુંહી હુકમ રાનીકે લીયે,
તખ્તો હમ જે ખટકે બેઠે ઐયશ કરને કે લીયે,
રાતો દીન હો બજમ મુઝ જમશેદ સાનીકે લીયે.

મલિકા—અય શાહેર કીયું ઇસ કદર ધખરાતે હો ડરે જાસે

હો મેં ઇસ કામકે લીધે એક બરે મુદદખ્ખર શખ્સ સે વાપલ હુંગી
ઉરકો અપને બરને કર હુંગી.

ફરોખ—વો કૌન ?

મલકા—હુમાયું વજીર મુદદખ્ખીર મુશીર કે ખુશાલી કે
ઐયાર ઉરકે જરીમિસે વહેકામ મુશકીલ આસાન કરાતી હું. વો હુમાયું
અમનેસે આતા હૈ અબ આપ તશરીફ લે જાઇએ, મેં કોઇ તમહીદ
ઉઠાકે ઇજહારે હાલ કરે જાતકા સવાલ કરે.

હુમાયું—આદાબ અર્જ જનાબ મખદુમાં.

મલકા—અમ પૈર ખુવાહ હુમાયું રીમાસ્ત કે ખુનીયાદ બદી
સીકાત કહો તુમારા કીયા હાલ હૈ, મેરી સાદીકી ખાતસે માને મ-
રહુમકી વફાતસે રીયાયાકા કેસા ખીયાલ હૈ ?

હુમાયુન—હુજુર બાદશાહ આદીલકા ગમ, અબી બરસેં
દીક્ષસે નીકલના મુહાલ હૈ, હર શખ્સ મુખતીલાયે રંજેમલાલ હૈ.

મલકા—હાં મરહુમકા ગમતો, અલીહિલ અમુમ હૈ, હર શખ્સ
મગમુમ હૈ લેકીન સલ્તનતકા કોઇ ઇન્તજમ ચાહીયે લાકલામ.

હુમાયુન—વહે શીક એસુદ હૈ, શાહજહા જહાંગીર વારીસે
સલ્તનત મૌજુદ હૈ, છોટીસી ઉમરે હીમ્મત જુરઅત ઇન્જો કમાલ
જહાનત, મતાનત મે, યગાનએ જમાના હૈ. કાખીલે જુલુસ તખ્તે
સહાના હૈ.

મલકા—હાં, હાં, ખુદા રખે સાહેબે શૌહને! શાન હૈ, કા-
ખીલે ફૈજે નીશાન હૈ, મગર શીરબી નાદાન હૈ. અદાલત હુકુમરા-
ની હુકુમતે જહાખાતી વહે ઉરકા આખાઇ પેશા હએ, મમર ઉ-
ત્રસે અંદેશા હએ, અગર સલ્તનતકા વાસીસ કોઇ ચહેરયાર ખુરદ-
ખાર હોતો કાખીલે એતેખાર હો.

હુમાયુન—હુજુરને કીયા ઇરશાદ ફરમાયા ? વહે શીકા મેરી
સમજમે નહીં આયા, જહાંગીરકે સીવા. ઐયાર કૌન સુલાહશઆર હય ?
જો ઇસ તખ્તો તાજકા હકદાર હૈ.

મલકા—અગર મુજસે મીલતા હુવા તુમારાબી ખયાલ હોતો
શીશહાજ ફરોખહી ઇસ તખ્તે સલ્તનતપર આમાદાએ કાર હો, કયું
કે વો જહાંગીરસે હરએક ખાતમે જુઆદા હૈ, કહો તુમારા કીયા
ઇરાદા હૈ ?

હુમાયુન—અસ્તગશીરલા મેં એસી બેહુદી તકરીરકા જમ-

બેના નહીં ચાહતાહું, શુભચિત્, સખાવત, લીઆકત, મતાન્નીયત, સીરત સુરત, કીસમીજમે જહાંગીરકે મુકાબીલમે હૈ, ઇસ ખીયાલકો કીલસે નીકાલીએ, ઇસજીકો ખાક ડાલીએ

શેખર—જમીકે ગર્દપહોંએ તાન્નએ અફલાક,

ચેનીસ્ખત ખાકરા ખાઆલમે પાક. ■

મલકા—નહીં મેરી સલાહ હૈ જો હરખ્વાસ્ત મનજુર હો.

હુમાયુન—હરગીજ એસા નહીં હો સક્તા, ઉમરાએ સલ્તનતમે કુચ્છ આપકી સલાહકા કામ નહીં, હરગીજ ય્હે ખાત પસન્દ ખાસોઆમ નહીં.

મલકા—તો કયા તુમ મેરી રાએમે શરીક નહીં ?

હુમાયુન—નહીં જનામ, ય્હે રાએ ઠીક નહીં.

મલકા—હુમાયુન મૈ તુમસે શી બી કહેતી હું કે તુમ મેરે અરમાનોપે ખાક ન ડાલો.

હુમાયુન—ય્હે કેસી હક તક્લી હૈ, કે જવાન બેટા મહેરમ રહે જાએ, ઔર એક ગૈર શખ્સ સલ્તનતકા વારીસ કહાયે, નહીં જનામ એસા નહીં હો સક્તા હૈ.

મલકા—અફસોસ હુમાયુન મએને તુજકો અપના હમદમ જનીસાર, ગમગુસાર સમજકે સખ રાજ સુનાયા, મગર હાયે તુજકો કુચ્છ ખીઆલ ન આયા.

હુમાયુન—શહેજદે જહાંગીરકે હુસ્નો જમાલ, ઇલ્મો કમાલકા, હર શખ્સ બન્દએ બે દામ હૈ, રીયાયા, ખરાયા, શૈજ લશ્કર માનન્દે ગુલામ હૈ, એસે મોકેપે મેરી કાશીશ ખીઆલે ખામ હૈ.

મલકા—ય્હે યુ' રાસ્તેપે નહીં આયેગા, અબ દોષ ઔર દાનાઈકા જલ ખીલાવું, ઇસ્કો દામમે લાવું, કયા તુમ જુલ ગયે ઇશિક મીનજ જહાંગીર તુમારે નંગો નામોશ મે રખના ડાલના ચાહતા હૈ અગર વો તખ્તો સલ્તનત પાકર આબાદહો મયા તો તુમારી લાકી મહેરબાનોકા દામને ઇસ્મત ખરાબ હોગા.

હુમાયુ—મગર ય્હેબીતો શરમાઈએ કે મૈ વાખરતાને સલ્તનત કે ખીઆલાતકો કીયું કર મીટા સક્તા હું, રીયાયા કો કીયુંકર કાયુમેલા સક્તા હું, અગર રીયાયા સુન પાએગી, કે હકદાર વારીસ જહાંગીર કે બદલે ઉસ્કે ચચાકો તખ્તો તાજમીલતા હૈ તો જરૂર કુચ્છ ન કુચ્છ ફિસાદ ઉઠાએગી.

મહકા—હુમાયુન તુમારી અકલકે સામને રલાતું એકતીરલે
હખીસ્તાં હે, બુકરાત એક બેવકુફ નાદાન હે, અગર મૈ અપની મુરાદ
પાવુંગી, તો તુમકો ખીરાળે સસ્તનતકા હકદાર ઠેરાવુંગી બાદશાહસે
કહેકે બહોત ધનામ દીલાવુંગી.

હુમાયુન—ખૈર અગર રહે અમર દુસ્વાર હે મગર હીમ્મત
દરકાર હે.

મહકા—શાખાશ મગર જહાંગીર કે દીલકો હાતમે કર લેના
વો તુમારા કામ હે.

હુમાયુન—આપ ઇતમેનાન રખીએ ઇનસા અલ્લા વો દામે
મકે ખીજાતા હું, દુસ્મનકે દોસ્ત બનાતા હું, અચ્છા લીજીએ
ખુદા હાશીજ.

મહકા—તો અબ રહે અમરબી હૈ વાજીય કે રીયાસતમે ર-
રોખ કે નામકા ડંકા કીયા જાએ, હર શહેર કુચવો બાગરમે ઢંડોરા
ફેરા જાએ, ઔર રોખકે નામકા સીકા જારી કીયા જાએ, ઇસ
ઇન્તેજામમે કુચ્છ ફરક ન આયે.

હુમાયુન—અચ્છા તો મૈ જાતા હું ઔર આપકા હુકમ
બખ્શાના હું. (સબ જાતેહંય જહાંગીર આતા હાએ)

જહાંગીર—ઉર! અબ દુનીઆ મકકાર, તુજે ખુદાકી માર.
તુવો જામહે જો બાદશાહે શીસ્કો શીજુરસે બરા હૈ તુ વોહ અમન હમ
જો હવાય ફરેબ સે હરા હમ.

હૈ કોઇ ચીજ કે મીસ્કે નામ હૈ ઉસકા, લોગકીસ ચીજકો દુનીયામે
વશ કહેને હૈ મલેકા અકલકરે બાદ વફાતે સુલતાન, રહે બે હયાઇ
નહી ફીર મીસે ક્યા કહેને હૈ. અફસોસ! મેરે બાપકી મોતકો કુચ્છ
મુદતબી ગુજરને ન પાઇ, કે શાદીયા રચાઇ ખુશીયા મનાઇ. ઔર
વોબી રે બાપકા બામ, અવ ઔરત ના સબાઇ, તુજે રહે સુરત
કયું પાંડ આમ, જીત હાયોકા વરમબી ઉતરને ન પાયા, કે ઉસ્પર
મેહેન્દીના રંગ ચઢાયા. કહાં વોહ સુલતાને આદીલ કહાં રહે શૈતાને ના
કાનીલ, કહાંનુર કહાંનાર. કહાં પુત્ર. કહાં ખાર, તુરકા તૌર નારમે
પાયા, જુરકા જોર જરમે પાયા. અગર મેરે પીદરકા ઇન્તેકાલ ન-
હોતા, તો હરગીજ રહે વખાલ નહેતા.

અખ્તાર—એ શહાનશે ખુલ્લંદ ધીરદે સખ્તકીજીએ, ઇસ્તકલાલ
કે હાતમે નદીજીએ

જહાંગીર—ઐ બાધ, સખકરં, યા સામાને કમકરં?

આદીલ બાપ કમમે સોયે, ઐર જહાંગી ઇતિનાબી ન રોયે.

શએર—શમા ગુલ હો ઐર પરવાનેકો મમ પૈદા ન હો.

બાગહો તારાબ ઐર બુલબુલકો અસ્મ પૈદા ન હો.

અખ્તર—વાકંઈ યહે અમર ના ગુજર હે બે તદ્દખીર હે.

નહી યહે મરજ લાદવા દવાકે લીયે,

ફત્તા બકાકે લીયે હે કળ કળકે લિયે.

જહાંગીર—મુજેબી ઉસ અંધેરી ગૈરમે જાનેદો, જહાં મેરી બાપકી આવાજ કાનમે આતી હે, આસ્મે ફાતીસે તબીઅત બખ-રાતી હે.

શએર.

ઉઠેએ અબ ન જુલ્મો સીતમ આસ્માનકે.

હમબી હહામે સોયેએ ચાદરકો તાનકે.

અખ્તર—બાધ યહે રોના બે ફાયદા હે,

ખુશ જાને યહે દુનીયા નાજગાંહે જલ્લવગર કીરકી.

હમરોં ઉક બે રૌનક બાકી હાએ વો મજલીસકી.

જહાંગીર—પીઆરે અખ્તર કમખખત કમબી એક હુસ્નપરસ્ત હે બે ઐસે જવાને રએનાકો ગલેસે લગાયે હે,

ખાંકબી મોહીબે જમાલ હે, બે ઐસે વશાદર શખ્સકો અપને

પહેલુમે સુલાયા હે, કયા ઇસ જમીમે મુજસે નહી ફાજર

કી જગહ બાકી નહી? કયા મૈતકે ફરીસ્તેકો મુજસે

નામુરાદ કીમુસ્તાકી બાકી નહી? મરનેકે બાદ મેરા ઠીઠાના

કહીં નહી, મીસ્નેકી આસમાનસે દો ગજ જમી નહી.

અખ્તર—હાએ કયસા જદ્દ યહે મીટીકા ધરોદા બીગડા

મૈતકા કુચ્છ ન ગયા ખેલ હમારા બીગડા

સખા ઐ નૌજવાન સખ! સખ ઐ આલીશાન સખ!

જહાંગીર—હાયો દીલકો કીયા સખ હો જખ સખકા ચારાહી નહી.

સખ તકદીરમે ખાલીકને ઉતારાહી નહી.

હાં, વોહ સામનેસે હુમાયુન વજીર આતા હે બાધ તુમ જરા ટલ જાવો દેખોતો વો કયા રંમ લાતા હે. શાયેદ યહે કમખખતબી ઉનસે મીયા હુવા નજર આતા હે.

(અખ્તર જાતા હે)

હુમાયુન—અમે સહેજદાએ આલી મુકામ,
તસ્લીમ કરતા હે એ શુધામ,

જહાંગીર—સલામ સલામ વાલેકુમ સલામ !

હુમાયુ—મીનજ કેસા હે ?

જહાંગીર—અલહમ દોલીસ્લા.

હુમાયુન—જરદ રખ હે, માસ હે ચહેરેપે કુચ્છ છાઇ હુધ,
હે તખીઅત કીસલીયે ઇસ તરહ ધખરાઇ હુધ.

જહાંગીર—મુજકો આનતી ખુશુરગોંકી કબ આઇ હુધ,
જન્કે મરનેસે મેરી દુન્યામે રસવાઇ હુધ
ક્યમેલી સાથ લે જાવુંગા અપના ઇજતીરાખ.
બાદ મુદ્દનબી ફીરેગી રહ ધખરાઇ હુધ.

હુમાયુ—કીયું ઇસકદર રંજે અલમકા બેશ હે, બે એક
સાદી કરામેશ હે.

જહાંગીર—જિરા ! સાદીકા નામ લેકે તુમને મેરે દીલકા
ધાવ તાજ કર દીયા, જખમેમે નમક ભર દીયા, આહ ! સાદીતો
હનહીકે મુખારક હો જન્હોંને એક સાદી કે બાદ દુસરે સાદીકા અર-
માન કીયા ઐર મેરી ખરબાદીકા સામાન કીયા.

હુમાયુ—જહાં એ શીકા મેરી સમજમે આયા. મમર હુશુર
આપકે વાલીકા સાહેબકી ખીયાલ હે દુર, વો દુસરી સાદી કરનેમે
હુધ મજબુર મમર કીસકે વાસ્તે. આપહીકી બહેતરીકે વાસ્તે નંકે
અપને ખુશતરી વતન પરવરી કે વાસ્તે આપકે વાલીકા મજહૂકા ઇન્તે-
કાલ હો ચુકા, અજ આપકે સરપર કોઇ ખુશુરગ સર પરસત ન
રહા. જોકે આપ માશાઅલા અકલો તમીજમે કામીલ હે, મમર હ-
નોજ તખ્તો તાજકે નાકાખીલ હે. લીહાજ ઉનોને આપકે ચચાસે
અકલ કીયા કે જખતક આપ સીનવો તમીજકો ન પહોચે વોહ
આપકી તરખીઅતબી કરે, ઐર ઇન્તેજમે સલતનતબી કરે રહે
અમર કીસી તરહ ખીલાહ નહી.

જહાંગીર—બેશક કુચ્છ ઇખતીલાહ નહી, જરતરહ મેરી માકો
અકલકા ઇખતીયાર થા, ઉસી તરહ મેરા ચચા ઇસ તખ્તો
તાજકા હકદાર થા, કીયું આપબી તો ઇસ રામેમે
મશીર હે ? બડે મરતબા પાને વાલે વજીર હે.

(શએર)

થુકેગા ઇશ ચાલો ચલનપે જમાના કીયા,

મરદુમ દમ અદમકો ન હોગા રવાના કીયા.

હુમાયુન—તો કીયા હુનુરકે હકતશ્ચીકા બાયસ મૈ હું.

જહાંગીર—જ નહી જસને આદમકો ખુશ્દસે નીકાલા, ઐર હ-
મારે ઐશમે ખલ્લડાલા.

હુમાયુ—ચહે આપ કીયા ફરમાતે હો ગોયા મુજકો શૈતાન બનાતે હો.

જહાંગીર—બનાનેવાલા સબકો હક તાલા હૈ,

શએર.

રીશત હર જાત મે ઉરને અતાકી,

બશરને અપને જાનીબસે ખતાકી.

હુમાયુન—અગર ચહેબીતો ફરમાઇએ કે આપ અધિરી રાત-
મેં કહા જાતે હએ ?

જહાંગીર—મેરે નજદીક શમે માહ હૈ, નમેરા દીલ મેલા હૈ
ન મેરા કલ્મ સીયાહ હૈ, કોર ચશ્મોં કો ઉનકે ગુનાહોં કી તારીકી
જહેનનુમકે ગારમે ગીરાતી હૈ. ઐર હમારે દીલકી રોશની હમકો
નેકીકા રાસ્તા દીખાતી હૈ.

હુમાયુન—આપ ચહે કીયા ફરમાતે હૈ ?

જહાંગીર—બાદશાહે આદીશ્કી વફાતસે મેરા કલ્મેન કોઇ મસ્તા હૈ
ખુશ જાને મુંસે કીયા કહેના ચહાતા હું, ઐર જબાંસે કપાનીકસ્તા હૈ.

હુમાયુન—અબ આપ દીલકો ઠૈરાઇએ, ઇસ તરેહ ન ધબરાઇએ.

જહાંગીર—ખએર અબ આપ જાઇએ, ઐર ખુશામદ કર
કર અપને નએ બાદશાહકા દીલ બેહેલાઇએ.

હુમાયુન—અગ્ગા તો મૈ અબ રખસત હોતા હું.

જહાંગીર—બહોત ખુશ ! જાઇએ આપકા બહોત વક્ત ખરાબ-
હુવા. (જના) અબ કોરે નમક ! કયા, જહાંગીરકી આખે તુજે રાહતસે
દેખ સકતી હૈ, આહ ! કીયું ધબરાતા હૈ, વોબી વક્ત આજતા હૈ,

જહાંગીર ગાના—ચકમા ચલતા છત્તા જલ્તા,

મુજકો ચહે કીયા દીલમે સમજ,

ચીકના શીનના કુટના દમકા,

પીયાલા દએ યે બમકા.

તેગ મરૂ ખતનનનનન—ખન જાએ સાતનનન.

બનકે ફર ! ફકે મરૂગા—સાચા હોવે વહીં જમકા. (જના)

આખ પહેલા.

પડદા દુસરા

મહેલ.

(મહરબાનુ' વ સહેલીયાંકા આના.)

મહેરબાનો [ગાના]—અલબેલેસે કહેનારે સનદેસા મોરા,
કાહે ખીસારે ઐ પીઆરે મોહે આરે આરે તોરી દમઆસ નીહારે.
કરો કુચ્છ ધીયાન લગે ખીરહ્યાન હય જનપે આન બનીરે,
દીન રતીયાં પ્હાં દીન રતીયાં રક્ત બહે અખીયાં
આગ હય છતીયા લગતયાં ન બાવત કોઠકી બતીયાં
અબતો સજન દીખલાદે દરશન—હારે.
સુલગત તનમન તજે હમ અનધન.

સહેલી [ગાના]—માન બચન રાજ દુલારી મોરી,
જ્યાન ખોરી થોરી મત હોરી;

મહેર—જવો જવો મન ન દુખાવો જવો

સહેલી—દીલ ન દુખાવો નીત સુખ તુમ ઉઠાવો મનકી મુશદે પાવો

મહેર—જવો જવો કુઠાવો ન મન મોરા સમજવો—માન બચન.

જખાંની રીહાના—અશસોસ પીઆરી ઇશકકી બેકારી ફુ-
સ્તકો ખાકમે મીલાતી હે દીલમે સોજસ ઉસ્તખવાંમે આગલગાતી હે.
ન રખો શોલા જન યુ નાલએ ગમનાક સીનેમે,
ન જલ જએ કહી પીયારી દીલે ગમ નાક સીનેમે;

મહેર—જલાયાં તક તપે ગમ સે દીલે ગમનાક સીનેમે
અગર હુડે કોઇ દીલમે તો પાવે ખાક સીનેમે.

ગાના.

સખી કૈસે દુખ સહા જએ, ખીન પીઆ જુઆ કલ ન પાએ,
જએ સીસ્ક સીસ્ક જુયા હાએ.

જુઆરા અન્જન કો ખીછોસે પીછાન પડી,

દુખસે મીલાપ ભયો સુખ બન ગયો બૈરી.

સહેલી—હોવે દરસ તો હે પ્રાનકા, કાહે સુદરી અધીરી બપ

મહેર—સખી કૈસે ધરે મનધીર, દરસન ખીન જહાંગીરકે

સહેલી—ધીર ધીર, અધીરી, ધીર

મહેર—પીરદે ગયો જહાંગીર સંગ લે ગયો મોરો ધીર ફર ક્યાં
હાયે, કહા ખસું જાએ, કેસે યજ્ઞેન આંખે છપા મુશત જાએ.

મહેર—હાયે મેં ક્યા કર દીસે નાશાક કો આરામ પહેલુ મે
નહી આતા, કર મેં કીયા વોળલીમ મેરે કાલુમે નહી આતા.

ફરજાના—પીઆરી ખાનો અખતો આપને ખીઆલ કીયા કે
સહેજદે જહાંગીરકા મીજાન કુચ્છ ઐર હે, દીવાનોસા તૌર હે.
પહેલે તો આપહી કે નામપે ભરતે યે, વધાકા હમ ભરતેયે અખતો
કુચ્છ આપહી પરવાહી નહી.

મહેર—ઐ હમદમ ખુદાકી કસમ ઇસી ખાતકા હે મુજકોની
ગમ કે હિસ દગાખાજ બે મુરબ્બતને તોતે કી તરહ આંખ ફેરી,
ઇસમે કીયા ખતા મેરી?

રહેના—મગર મેં સમજતી હું કે બાદશાહી મોતસે મ્હે પેંચ
પડ ગયા હમ બે સહેજદે સાહેબકા મીજાન ખીલકુલ ખીગડ ગમ્મ હે,
અય લીજાએ વહી આતે હં.   ગાના.

સખ—(ગાના) આજ તોરા સૈયા મન્દરવાપે અહીયે પીયારી
ભાગ જાએ સુહાગ રાગ ગૈહે.

મહેર—ખારખાર હો નીસાર જાન દુંગી વાર વાર.

સખ—શીર હમ કોતુમ જાવોગી જુલ, તુમ બનકે મુલ,
જાવોગી ફુલ વાહવા વાહવા, એ લાગ ફાગ લેહે.

(જહાંગીરકા આના.)

મહેર—કીયુ મેરી જાન મીજાન કેસા હે?

જહાંગીર—જેસા તુમ દેખતીહો વૈસા હે.

મહેર—ઇસ ઇનતેશ્વારકા કુચ્છ માજરા કહોતો સહી?

મીજાન કેસા હયે એ દીલરખા કહોતો સહી.

જહાંગીર—મ્હે લોગ હો ગએ બેવશ કીયું કહોતો સહી?

મ્હે કીયું જમાનેકી ખલ્લી હવા કહોતો સહી?

મહેર—મ્હેતો ખુદ મેં પુછતીહું કે ઇસ બેવશ ઐર બે મુરબ્બ-
તીકા સખખ ક્યા હે?

જહાંગીર—મ્હેતો મુજકો માલુમ નહી કે દગાખાજ ઐરતોં
કા મતલબ ક્યા હે.

મહેર—ઐરતેં દગાખાજ?

જહાંગીર—દમાખાજ, જલસાજ, મકાર, જદાકાર.

મહેર—શીર ફરમાઇએ?

જહાંગીર—જીવાદા ન શરમાઇએ.

મહેર—કાયા મૈ ઐસી?

જહાંગીર—કોઈ હોગી ઐસી તેસી.

મહેર—આપ બડી બેમુરબ્બતીસે જખાન ખોલતે હૈ.

જહાંગીર—દે ગમે એક ચાવલ ટટોલતે હૈ.

મહેર—પીઆરે જહાંગીર ચ્હે કૈસી બાત,

જહાંગીર—જહાંગીરકે બદલે મેરા નામ દીલગીર રખો.

મહેર—નહી, નહી.

જહાંગીર—યા મુસીબતકા અસીર રખો, યા ફકીર રખો.

મહેર—આપકે દુશ્મન ઐસે હો.

જહાંગીર—મેરે દુશ્મન તો તખ્તો તાજકે માલીક હુવે.

મહેર—ઓહો ચ્હે કીનાયા અબ મેરી સમઝમે આયા

મગર મેરા કુસુર ?

જહાંગીર—ખીલાફ દસ્તુર.

મહેર—કીયા ઐસા ધરાદા.

જહાંગીર—કુચ્છ ઇસસેબી જીવાદા.

મહેર—કૌન વાયદા કરકે થા મુજસે વફાકા ફીર ગયા ?

જહાંગીર—કીસ્કે દીલપે ખંજરે પુરરાં જશકા ફીર ગયા ?

મહેર—જુલ્મ ચ્હે જીસને કીયા વો કૌન થા ?

જહાંગીર—દાગ, ચ્હે જીસને દીયા વો કૌન થા ?

મહેર—અરસોસ સરકારકી તખીયત ઇસ કદર ફીર ગઇ,

જો મઝે નજરોસે ગીર ગઇ,

રૂખાઇ.

કીયા કરે ચાહાને વાલોકા બરોસા કોઇ,

સચ હૈ દુનીઆમે કીસીકા નહી હોતા કોઇ.

ઐ જશકાર નહી મેરે જશવોંકા ખીઆલ

યુબી કરલેતા હૈ પથ્થરસા કલેજ કોઇ.

જહાંગીર—દીલ હસીનોકો ન દે ચાહનેવાલા કોઇ,

કે જમાનેમે નહી હોતા કીસીકા કોઇ,

બેવફાઈસે અજીઝે કે ખુશાઈ હકીકા

હમ ન દુનીઆમે કીસીકે ન હમારા કોઇ,

મહેર—એ કેસી ઉખડી ઉખડી તકરીર હે હેરત દામનગીર.
હે, કીયા આપ પરબી તલબઉનકા સાયા પડ ગયા, જો મીઝાજ
એસા બીમડ ગયા. કયું હસી ચહેરેપે નહી આતી, કયુ વો હાલત
નજર નહી આતી.

જહાંગીર—સમ હે મૈ તલબુન મીઝાજ હો ગયા.

મા ઔરતોકા એ રીવાજ હો ગયા.

કુચ્છ ન કુચ્છ ઇન્કલાબ હુવા,

જો ઇસ્મતકા નામ ખરાબ હુવા.

શીકલે રાહત નજર નહી આતી.

મૌતબી બે ખબર નહી આતી

આગે આતીથી હાલે દીલપે હસી,

અબ કીસી બાતમે નહી આતી.

મહેર—મૈને કીયા આપસે પુરાઇકી,

જનબી અપની જન ફીદાઇકી,

ઇનતેહા કરદી બાવફાઇકી,

આપને ખુશ દીત રખાઇકી,

આખર ખોઇ આશનાઇકી,

જહાંગીર—શર્તકી હસને બાવફાઇકી, ઉરને અનજામમે પુરાઇકી,

હમને ખુદ ઇસમત આજ માઇકી—અબ ન ડોશીશ કરો સફાઇકી,

દેખલી શાન પારસાઈ કી.

શબ્દ.

મહેર—ઓ બે દર્દ ના કદરદાન

મરું મૈ તુજપર તુકોશીશ કરે સતાનેમે,

બતાદે તો કહી એસાબી હોતા હે જમાનેમે.

જહાંગીર—તીલશમી મુરને હે ઔરતે ઇસ સહેર ખાનેમે

નજીસ રહે પડી ફીરતી હૈ એ સારે જમાનેમે,

જરર હોતા હૈ ઇન મહેરમોસે દીલ લગાનેમે,

નહી ગૈરત ઇન પત્નીદોંમે જરા ઇસ્મત બચાનેમે,

જલાદુ આગમે ઉસકો જો કાબુ હો જલાનેમે.

મહેર—ખતલાઇએ વો કોનસી ઐરત સીયાહકાર હૈ ?

જો જલીલો ખ્વાર હુમ, કાખીલે નાર હુમ,
કહેર ખુદામે ગીરફતાર હુમ.

જહાંગીર—અફસોસ ! હકદાર તરસે અંગારા બરસે
ખુશગા હાલ મેરા આપપર રોજે કયામતમે
કરેગા ફસલાવો દાવરે મહેશ્વર કયામતમે

મહેર—મેરી ઇસ્મતમે કોઇ ઇલજમ હૈ ?

જહાંગીર—મુઝે ઇન ખાતોસે કયા કામ હૈ-

મહેર—(ગાના) અફસોસ ગયા હમદમ છલીયા,
ન રહા ચમન જલ જલ ગમ કલીયા;
ખાક બદન કર મન મુરજાએ,
જનકો મેરી રોગ લગાયે.
પીતકે ગમસે મૈ જલીયા. અફસોસ. (સખ જાને હૈ)
(સલમાન આતા હૈ)

સલમાન—(ગાના) માનો માનો માનોરે પીયારી બતીઆ,
રીહાના—જતાહી દીખાવે તુ છતીઆ, રહે બતીઆ, સુરતીઆ.

સલમાન—ખોસાદે એક ગોરે ગાલકા પીયારી જન,

રીહાના—ચલ મુવે હટ મુવે હુસ હુ મન્હુરા મુવે.

સલમાન--મૈ જો જાવુનો પછતાએગી દુલ્હા કહા મુજસા પાએગી.

રીહાના—નીકલ નીકલ ઇધર ઇધર અબ ન મચલહા-માનો.

રીહાના—(જખાની) રહે લીજાએ ઇ દીગર ગુલ સગુન
ખીખી સાહેબકો સમજાને સમજાને કુરસત પાઇ તો દુસરી બત્તા
સામને આઈ, કીયા ગીજ મેરી હુઈ ખુને જીગરકા પીના-અપના
સરફાઈ કે ઇસ મુજકા પીડુંસીના. મુએ બદ સીકાત બદ ઐકાન
તુજકો અપની જુતીયેપે નીસાર કર, સદકે હરબાર કર.

સલમાન—ખીખીજન, અગર મુજે જુતીઓપેસે નીમાર કરોગી,
તો શીર જન્દગી કીસકે સહારે બસર કરોગી.

રીહાના—અલ્લે હુલું હોસલા તેરા,એકતો દીવાના દુસરા બુતોનેમેરા.

સલમાન—વહારી ચડો નખરા તેરા, ગંજ કબુતરી મહેલમે ડેગ.

રીહાના—ચલ મુવા રીજલા,મતવાલા,તુજે ડસે સાંપ કાલા કોલીયાના
તુ મર જાએ કબુતરી બનાનેવાલા.

સલમાન—હત તેરે નખરેમે ગરમ મસાલા, હટ ન મુડી,

હડ બડકે ઉઠી, એ જન દેખતો મએ કેસા રંગીલા, છપીલા,
સજીલા, શાન શૌકતવાલા, તરેહદાર તેરા ચાર.

રીહાના—ચલ બદકાર મેરે ચાર પરસે તુજે કરું નીસાર,

કહાં તુ ગલીકા કુતા મુદાર, કહાં મેરા ચાર અન્વર નામદાર.

સલમાન—હે હે કયા કહા અન્વર વો અખ્તરકા ખીરાદર,

રાસ્તેકા પથ્થર, મેરે ખરાખર, અરી મેરે હુસનપર,

હુર અશ અશ કરે, પરી દેખ પાયે તો ગશ કરે.

રીહાના—ભલા ઘટેતો માના મગર મૈ મહેરબાનોકી સહેલી,
અલબેલી, ઐર તુ મુવા તેલી, મેરા નાજ કીયું કર ઉઝાએગા, તેર
ધરમે હે કયા મેરા ખર્ચ કેસે નીભાયેગા.

સલમાન—અરે દીવાની તેરે લીયે મેરે ધરમે કરી કયા હૈ,
સુન સુદહા, ચકી, તવા, ડોષ, હન્દીયા, ચપની, દસપની ઝૂકની. કાંવેકી
પીયાલી, શીરકી ભવરા, લટુ ચટુ બજર બટટુ ખીસીન્ગા, શીર મૈ
સન્ડ મુસન્ડ, ખુદાકા દીયા, હુવા સખ કુચ્છ મૈનુદ હૈ ઐર જો
નહી હૈ વો દોચાર છોટી છોટીસી ચીજ નહી હૈ. અરે ધર હૈ
કુચ્છ ન કુચ્છ તોભી હો.

રીહાના—કયા કયા હએ ઐર કયા નહી હૈ.

સલમાન—ખાના, કપડા, દોલત, ઇજ્જત, ખસ ધી નહી
હૈ, ઐર ઇસ્કે નહી હોનેસે કોઇ હરજભી નહી હૈ, ન આવેકી
શાદી ન ગયેકા ગમ.

રીહાના—ઐ બદ લગામ, અપની જખાન થામ,

સલમાન—ઐ અકલે ખામ, તેરી માંગ મુઝે હજમત બાન્તી
હૈ કે બન્તીકી કોઇ ચીજ હૈ, અરી મૈ શુલામ હુતો તુ કનીજ હૈ,
દોનોકી બન્તી એક અન્ધા, એક કોડહી. તેરી મેરી જોડી બની
પીયારી જન રે અદલાહ સલામત રહેગા.

રીહાના—ઐ બદ તમીજ, બેશકમે કનીજ, નાચીજ, મગર
આદમી આદમીમે અન્તર, કોઇ હીરા કોઇ કંકર.

સલમાન—અરી એક કાહએ દુસરા હમસર, જૈસે કંકર
વેસે પથ્થર.

રીહાના—મુવેકી આંખકે આગે નાક, સુજે કયા ખાક.

સલમાન—શુક હૈ કે મેરી આગે નાક હએ, મગર આપ
કી પીછે. પીયારી શુલ જવો શકાયતે ગમાજ-જદ્દ હો જવો
વસ્ત્રપે રાજ, જમ મીઆ ખીખી રાજ, કયા કરેગા કાજ.

રીહાના—ચાહે મુંઝા ખુલાવયા કાજ પરહે તેરે હતે ન આઝગી ખાજ

કીસી ઘૈરસે કરના હીલાસાજ નખાં દરાજ.

સલમાન—અઝઝા અઝઝા ખીખીખન નખહી મૈ અપને નામકા સલમાન
કે મહેરબાનો સેલું તેરે શાદીકા પૈમાન.

ગાના.

રીહાના—દુર દુર જપરે હો દુર બેશરર તુ, મુકો તેરે ખુસ્સુ
મસાની મજુર તું,

સલમાન—દો ચાર ધાતે, લે માર લાતે, ખાતે મીઠી કર જન.

રીહાના—જળરે મુરખ નાદાન.

સલમાન—સુન પીયારી તુ માન, જારી ન કર તુફાન,

રીહાના—અરે મુજ શેતાન, અરે જા, જા, જા.

સલમાન—અરે આ, આ, આ.

હટ નલા, ખટ નલા, ઘોસા ઝટપરે દીલા.

રીહાના—જા જારે કાલે લંગુર તું,

દુર દુર જાયકે હો.— (દોનોકા જના)

ખાખ પહેલા.

પરદા તીસરા.

ખાગ અગાસી.

(મન્સુરકા બેકરાર દીખાધ દેના)

ગાના.

મન્સુર—બેકલીઆ ડાલી આલીરે મન્વામે ફુકત તનમન,
જખાની.

અફસોસ ! મહેર બે મહરકે ખીયાલમે સુરતે મહેરદીલે સાજા હૈ,
અશમ ગીરીયાં હૈ જન પરેશાન હૈ, કતરા કતરા આસું હૈ, તુશતુફ
એક સૈલ હૈ, પારા પારા દીલ હૈ, જીસમે તુદાતુદા હસરત હૈ. ઇશકમે
દીવગીર બનકર ઇસતરેહ દૈલતકા કાશીર બનકર સદા કરતે હૈ.
અમર વો સુના કરતે હૈ. મુજતરીબ કે હાલકી ઉનકો ખબર કુછભી નહી
ઇસતરફ હૈ આહોજારી આર હસતરફ કુછભી નહી.

દુરજના—રીહાના અરવો રીહાના, હૈ ચહે મનસુર સૌદાધકી સ્વારી

અહાં કબ આધ ? અજી હજરત મીજાજે શરીફ ?

મનસુર—દુઆએ લતીર

ફરજના—આજ કહાં ?

મનસુર—બસ યહાં.

ફરજના—સખમે વારેદાન ?

મનસુર—વેહી મામુલીયાત

ફરજના—કીયાં મહોખ્યત ?

મનસુર—જહાં હજરત

ફરજના—ખુદાકા કહર ?

મનસુર—નહી ઉસમહેન્કી મહેર

શબ્દોર.

માહે રખસાર વેહ ખે મહર અગરમીલ જાએ,

દીલકા ગુન્યા સબી મુરઝાયા હુવા ખીલ જાએ.

ફરજના—અજી મીયા સીયાને દીવાને હો ગયે દીવાને. કીયા ખુવાખ
દેખાહે આપને સોને સોને, અખર ખોને હો ઉસ મહેરના રાતે રાતે

મનસુર—ફેકદેગે અબી ઇસ્કો કે દીલ'હે હમારા હૈ.

કીસીકો કીયા કીસીકે બાપકા ધજારા હૈ.

ફરજના—હાં હાં તુમ અપના સર 'હાં કાડે। દમ તોડે।

જાન જાયે સૌ ખરાખીસે, હાથ ઉઠે ન ઇસ રકાખીસે

મનસુર—અરી જાગ દીવાની નાદાની કી નચાની, હમસે
જગ્યાન મીલાતી હૈ, તુજે શરમ નહી આતી હૈ

તેરા રતખાદેખ નાદાન, ઐર હમારી શાન

ફરજના—ઝોંહા આલીશા આલી ખાનદાન, આપતો હૈ અરખસ્તાન કે
સુલતાન, સચ ફરમાયા, અખ આપકા મરતખા મેરી
સમજમે આયા.

ગાના.

અજી વાહ વાહજી બાંકે જવાન વાહ વાહજી,

બડી હુમ ધામસે હોગે ખ્યાહજી,

ચલે કીસ્સે કરને કો ચાહજી.

અજી જાવ જાવ જાવ જાવ રાહલો તખાહ મન ચાહ ચાહ બનો ગુમરાહજી.

મેહેરખાનુ કી મેહેર તો દુર હયજી,

કહાં તુ હય ખાકી કહાં વેહ હુર નુરી.

મનસુર—જાવ જાવ નાદાન ખે ધ્યાન નીડર ઉધર હો

ચાહ ખ્યાહસે વાહ વાહસે પાઉંગા માહજી.

જખાની.

ફરજાના—રીહાના અરીવો રીહાના, જરા ધધરતો આના દેખતો સહી
મુવા મલે પડ ગયા હૈ દીવાના, કીયા છોટીસી ખાત કરતા હય
મહેરખાનોકે મેહેરખાની કે લીયે મરતા હૈ.

રીહાના—કીયુજી હજરત તુમ ધીસી મલીયોમે દીવાનોકી તરફ
ખાક ઉડાવોગે, યા કહી ઐરબી જવોગે.

શએર.

મના સૌખાર કીયા તુમકો હય આતે જાતે,
તુમ ખરી રાહમે ખાસ્તર હો લગાને જાતે.

મનસુર—વા કીયા ખુબ ઇશારા હૈ, કીયા રાહ મલીઓ મેબી
કીસીકે ખાપકા ઇજરા હૈ, એ સુખન સુનાયે કયું, દીલકો
કાઘ સતાયે કીયું, રોખમે કાઘ આયે કીયું.
દૈર નહી હરમન્દર નહી આરતા નહી.
બેડે હૈ રાહે ગુજરપે કાઘ હમકો દિહાયે કીયું.

રીહાના—તુમ જાતેહો કે મહેરખાનોકો કીસીસે મીલનેકા શૌક
હૈ, જાસે હજાર દરજે તુમપે દૌક હૈ. કહા શાહજાદએ
જહાંગીર, કહાતું ઉસ્કે દરે દૌલતકા ફકીર.
તુમકો લાજમ હૈકે તુ લેકે મુકાં દુર રહે
આખર ચાહેતો દરીયાસે કુવાં દુર રહે.

મનસુર—કીસ તરફ આગ જલે ઐર ધુવા દુર રહે.
આન્દની આન્દસે ખતલાવો કહા દુર રહે.

રીહાના—ઓમે શરમ એ હયા તુ અપની ખાતોસે ચુકતા નહી,
ઐર યા તુજે કાઠી ચુકતા નહી.

મનસુર—બસ અખતો બકચુકી, તેરી જખાન ચક ચુકી
શએર.

જાન અપના કામ ખના મેરા સર ન શીચ,
કીયું હમ સુખન રજલ સે કાઠ જલીલ હો,
તુમસે જખાં મીલાએ જો તુમસા રજલ હો.

ફરજાન—જહાં હમ રજલ ઐર આપ જલીલ,
દાગ દીલમે પડ ગયે ઐર પાંવમે છાસે પડે.
ઐશકે લાલે હવે અબ ઇસ્ક કે પાસે પડે.

રીહાના—ઐર તુમ ઐસે ગુન્હાગાર બન્દે હૈ,
હતકે લીએ કહમ કહમ પે ફત્દે હૈ

મનસુર—તૌઆહા તૌઆહા કહીં જલ હંચ કહીં દામ હૈ કહીં દાના હૈ.

ધસ કાટ ફાંસકા કાબી કુચ્છ ઠીકાના હૈ.

રીહાના—બહેન ચુતો દીવાના હૈ મુશકતા સર શીરાના હૈ.

ચલોબી તુમબી કીસસે ખાત કરતી હો.

મનસુર—અજ ઠૈરાખી જરા વલ્લા રજીલ બનાયા

જલીલ ઠૈરાયા અખ હમપર બી તો ઇનાયતકી નજર ચાહીસે.

હમબી ખુવાહાં લુતફકે હૈ લુતફ ઇધરબી ચાહીએ.

રીહાના—લો બહેના મુઆરક ચહે તો રીધે ઢરેપે આએ,
વો શોખીકા દરતર જુલાએ, અજ સાહેબ સચતો ચહે હૈ કે હમ
કયા ઐર હમારી ઇનાયત કયા, હમારી ઇનાયત કીયા. ઐર
આપકી હીમાકત કયા અરે તૌઆહા તૌઆ ! આપકી હીમાયત કયા, હમ
રીજલે કંગાલ કમીને કયા જને ઇનાયત કે કરીને.

મનસુર—અજ તુમબી કીતની કમ અફલ નાદાન હો કે
મેરી દોટીરી ખાતોસે પરેશાન હો, મૈતો હંસતાયા છેડતાયા
દીલ લગીસે તુમકો બનાતાયા વરના જો મહેરબાનોકા પીયારા વો
હમારા પીયારા. લૈલી પીયારી હૈ તો લૈલીકા હૈ કુત્તા પીયારા.

ગાના.

મોહોનીયા પીયારી સજનસે મીલાવો

જન ચાહો વો માંગો વોહી હમસે પાવો.

રીહાના—ચહે મુકાલા ઐર મસાલા જકે ખુશકા ખાવો

મનસુર—મૈજલાહુ ઇશકમે તુમ ઐર ન આગ લંગાવો.

જનમ જનમ ગુન માનું મૈતીહારો જો કોઇ પીયાસે મીલાવે.

દોનો—ન લો નામ ઉસ ગુલકા ટલો જવો

મત માંદ ચાન્દકો ગહન લગાવોજ.

બનકે બશતી યુ નહીં ફલકપર ખાંક ઉડાવોજ,

મનસુર—તુમે મેરી કસમ તુમ નાહી સુખુન ચહે સુનાવો.

જબાની—કીસકદર સંગ દીલ જફાકાર હો,

કે રહેમ કે નામસે બેજરહો

હો કે મજસુર બસ અબ જન ગવાવુંગા મૈ.

દેખના તુમકો ગુનાહગાર બનાવુંગા મૈ.

નામ રોશન હો જમાનેમે જશકારોંકા,

દામ ખંજર સે લેતા હું મૈ વશદારોંકા

કૂરજી—ઠેરો ઠેરો યહે હંસી મત કરો,
હમારા હામન ખુને નાહકસે ન બરો.
લો બહન અબતો ઇસકી જવાની પે
રહમ આવો, મહેરબાનો સે.
મીલવાવ આપકા ઇસ્ક અજમાવો.

રીહાના—કીયા કહે તુમારા જી જગ્યાનપે લાતે હાતખાંત
થરરાંતે હૈ, મગર કલવો મસ્તેનાજ અપને બાગમે જલ્વા
આરા હોતો આતો આતોમે તજકરા તુમારા હો.
તુમબી કીસી તદખીરસે વહાં પહોંચજના.
તો હમ છોડેગે તુમારી મોહઅતકા અફસાના.

ગાના.

મનસુર—મેરી પીરા મીટાવો એ ગુરીયાં સુંદરીયાં મીલવાદો.

રેહાના—નીડર નડર ખતર ન ડર,
કુલન સં ભર હામન અમન ચમન પે જડો
લો ગમ કો કમ કરકે દીલ રાખો ચમ ચમ,
મહેર સે મીલવાકે ચમકાએ ચમ ચમ.

મનસુર—મેરી જાન કો બચાધયે સવાલ આપ પાધયે.

કૂરજીના—હાં હાં તુમ ગમ કો ભુલાદો પ્યારી પાઓ.

બાબ પહેલા.

પરદા ૪ થા.

બાગ

સલમાન—આજ મુજે યહાં આનેક મૌકા મીલા, અજ
કીસી તદખીર સે મહેરબાનોસે શાદીક કાલ લેલું અય લો તો
સામને સે સહેલીઆં આતી હૈ અજ કોઈ શરેખ ખેલું.

ગાના

હાય હાય અલ્લાહ યહે કીયા હુવા
એ કીયા હુવારે એ કીયા હુવા, કીયા હુવા, કીયા હુવા.
અરે કોમ આવો બચાવો હુવા.
માર ધાડ તોડ શાડ બાપરે મુવા.

જવાની.

સહેલી—સલમાન કીયા હુવા ?

સલમાન—મૈ મૈ કા કા કીયા, બતાઉ મેરે દાદા દીદી દોદોદો.

દુસરી—અરે એ ઘો ઘો કીયા કરતા હૈ, કુચ્છ હમારે ખાસ મંગતા હૈ કે દો.

સલમાન—હું હું.

૩ તીસરી—તો ક્યા તોરે દો બીબીયાં હૈ ?

સલમાન—અરે એકકી હી મારા મારી હૈ તો દો કહાંસે લાવું.

૧ સહેલી—તો કીયા તોરે દો બેટેહૈ ?

સલમાન—અજી પુછે જાવ પુછે જાવ.

દુસરી—અરે ક્યા પુછે ખાક ધુલ બકાનકે કુલ.

સલમાન—અચ્છા તો સુનો મેરે દોસ્તકે દોસ્તકા દોસ્ત દી-વાના હો ગયા હૈ ઉરકે ગમમે મૈ સ્હાલરીન્દા હો ગયા હૈ. પર અશ્સોસ ઉસ બીયારી દુખીયારીકા કીયા હાલ હોગા.

દીલકરહતે ગમસે નીલાસ હોગા.

ગાના

હાય હાય અદલાહુ રે રહે કીયા હુવા રહે કીયા હુવા રે રહે કીયા હુવા.

તીસરી—પર મુવે તોરે દોસ્તકે દોસ્તકા દોસ્ત કોન હૈ, ઓર નો બીયારી દુખીયારી કોન.

સલમાન—સીકોન સીકોન. ગાના.

હાય હાય અદલાહુ રે એ કીયા હુવા. (મહેરબાનો આતી હૈ)
મહેરબાનો -અરે રહે કીયા તુફાન હૈ, અરે કોન ? સલમાન, રહે તુને
અપના ક્યા હાલ બનાયા હૈ.

સલમાન—હાં અજ મેરા હાવ આયા હૈ.

હાય હાય અદલાહુ રે રહે કીયા હુવા.

મહેર—કીયા બીમારી હૈ જો ઇતની બેકારી હૈ.

સલમાન—પાસે વશાહરી શરને નમક ખુવારી હૈ.

મગર પહેલા ઈન સબકો હટા દો બાદ દરિયાફત કરસો

મહેર—તખલીયા.

સલમાન—મૈ હું ઈસા નકલીયા અજ બાનોંકી ફગફગીબનાતા હું.

પરિજ્ઞા બંદરીયાકી તરફ નચાતા હું—હાય હાય અલ્લીલુ રે.

મહેર—સલમાન જલ્દ બચાન કર, જો રાજે નીહાં હૈ અપાંકર.

સલમાન—હાય હાય અલ્લીલુ રે કયા કુવા.

મહેર—વો કીયા ખાત હૈ, કયસી ગુજરી વારેદાત હૈ.

સલમાન—ઓ ઐસી ખાત વહેસથતનાક હૈ, કે જરકો સુન્તે હાલે દીગર ગું હોગા, પૈદા જોશ જુનુ હોગા.

મહેર—સલમાવ ખુદાકે લીએ જલ્દ ધજહાર કર જમાદા ન ધસરાર કર.

સલમાન—ખાનો સાહેબ વોહી મજમુન હૈ, કે કહું તો મારી બાએ, નહીતો ખાપ કુત્તા હાએ.

મહેર—તેરી ખામોશીસે જ્યાદા દીલ ધબરાતા હૈ, તરફ તરફકા ખીયાલ આના હૈ.

સલમાન—દેખો બન્દા કીયા કીયા ગુલ ખીલાતા હૈ, અચ્છા તો સુનીયે, શહેનશહે સાહેબ દીવાને હો ગયે હૈ.

મહેર—હાએ કીસકદર ખબર વહથતનાક સુનાઇ, કે સીનેમે આર આતશે ગમ બઝકાઇ, બલા સલમાન તુજે માલુમ હાએ કે શહેનશહેકી બહેકી બહેકી ગુફતાર હૈ.

સલમાન—હજુર ગૈબકા હાલ્તો જાનનેવાલા વોહી પરવર દીગાર હૈ, મગર સુરતમે યહે ધજહાર હૈ કે કોઈ બદ્દુયા જીન સ્વાર હૈ; જરકા ઉતરના મુશકીલ મૌહાલ હૈ,

શાએર.

નકશો તાવીજસે હૈ એ સખ હૈ મારા જાતા.

યહે વો જીન હૈ કે નહી સરસે ઉતારા જાતા,

મહેર—હાએ જાન તક ઉરકી મહોબતમે ગવાં બૈઠી હું,

હાતજસે સદ અફસોસ ઉડા બૈઠી હું;

જગ ઉસકા યે હાલ હો તો ફીર કયું નજાંઘગી વખાલ હો.

સલમાન—હજુર આપ ધસ કદર ન ધબરાઇએ, જરા સખ શરમાઇએ, યહાં એક આમીલ ઐસા આયા હૈ કે વો લપેટ સપેટ જીનોં, અફસું, દેવ, જીન, પલીદ, ખવીસ, જાદુ ટોના વગૈરા વગૈરા સખ જલાકર ખાક કર દેતા હૈ, એફ્રીકા ઇસ્મ રવાની, અમેરીકાકા ફ્રેલસુકા, યુરોપકા મેસમેરાઇજ, કામરૂદેશકા સખ જાદુ જાન્તા હૈ.

ਮਛੇਰ—ਮਦਾ ਵੋ ਧਾਂ ਆ ਸਕਤਾ ਹੈ.

ਸਲਮਾਨ—ਫੁਜ਼ੁਰ ਗੁਲਾਮ ਕਾਨ ਪਕੜੇ ਲਾ ਸਕਤਾ ਹੈ.

ਮਛੇਰ—ਤੋ ਜ ਉਸਕੋ ਲੇਆ.

ਸਲਮਾਨ—ਯੇ ਲਾਧਾ ਸਾਢੇਯ. (ਅਪਨਾ ਕਾਨ ਪਕੜੇ ਕਢੇਨਾ)

ਮਛੇਰ—ਕਧਾ ਯੇਫੁਫਾ ਗੁਰਤਾਰ ਹੈ, ਕਧਾ ਟੁਯਪਰਬੀ ਕੋਧ ਭਨ ਸਵਾਰ ਹੈ?

ਸਲਮਾਨ—ਫੁਜ਼ੁਰ ਭਨਤੋ ਨਈ ਐਕ ਪਰੀਖਾ ਸਾਧਾ ਆਸ਼ਕਾਰ ਹੈ.

ਮਛੇਰ—ਭੀਧਾ ਭਯ ਮਾਰਤਾ ਹੈ ਗੀਦੀਘਰ,

ਸਵਾਲੇ ਦੀਗਰ ਜਵਾਯੇ ਦੀਗਰ.

ਸਲਮਾਨ—ਫੁਜ਼ੁਰ ਉਸ ਆਮੀਲ ਕੇ ਲੀਯੇ ਐਕ ਜਨਵਰ ਫਰਕਾਰ ਹੈ,

ਅਗਰ ਵੋ ਮੀਲ ਜਯੇ ਤੋ ਯਨ੍ਦੇਕਾ ਯੇਲ ਪਾਰ ਹੈ,

ਮਛੇਰ—ਜਨਵਰ ਕੌਨਸਾ ਜਨਵਰ?

ਸਲਮਾਨ—ਫੁਜ਼ੁਰ ਭਸ ਜਨਵਰਕੀ ਜੜਰਤ ਹੈ ਵੋ ਐਕ ਕਮ-
ਨਰਸੀਯ ਯੁਗਸੁਰਤ ਐਰਤ ਹੈ.

ਮਛੇਰ—ਐਰਤ? ਐਰਤ? ਐਰ ਅਮਲੀਧਾਤਸੇਭੀਧਾ ਨੀਜਯਤ ਹੈ?

ਸਲਮਾਨ—ਭੁ ਛਾਂ ਅਮਲ ਕਾ ਧੀ ਫਰਤੁਰ ਹੈ ਕੇ ਜਯਤਕ ਉਸ
ਕਾਨਸੀਯ ਲਫ਼ੀਕਾ ਸਫ਼ਕਾਨ ਯਾ ਜਯੇਗਾ, ਤਯਤਕ ਅਮਲਕਾ ਮਧਕੀਲ
ਕਾਮੁਮੇ ਨ ਆਯੇਗਾ.

ਮਛੇਰ—ਯੇ ਤੋ ਸਮ੍ਧਤ ਕਾਰੇ ਅਜਯ ਹੈ,

ਸਲਮਾਨ—ਅਭੁ ਫੁਜ਼ੁਰ ਕਾਰੇ ਅਜਯ ਫੈਸਾ, ਯੇਤੋ ਕਾਰੇ ਸਵਾਯ ਹੈ.

ਮਛੇਰ—ਭੀਧਾ ਜੇ ਖਨਸਾਨੋ ਕਾਧਤੀਲ ਹੈ ਵੋਬੀ ਸਵਾਯਯੇ ਫਾਮੀਲ ਹੈ.

ਸਲਮਾਨ—ਤਾਯਾਫ਼ ! ਤਾਯਾਫ਼ ! ਫੁਜ਼ੁਰ ਉਸਕੀ ਜਨ ਨਈ ਜਯੇਗੀ,

ਯਲਕੇ ਸ਼ਾਦੀਧਾਨਾ ਆਯਾਦੀਕੀ ਜਯੇਗੀ.

ਮਛੇਰ—ਫ਼ੀਰ ਖਸਿਧਕਤ ਮੈ ਐਸੀ ਲਫ਼ੀ ਕਛਾਸੇ ਲਾਵੁ,

ਸਲਮਾਨ—ਭਵੋ ਲਫ਼ੀ ਖਸੀ ਜਗਫ਼ ਹੈ, ਐਰ ਵੋਫ਼ ਆਮੀਲਬੀ
ਛਾਨ੍ਦੇ ਫੁਜ਼ੁਰ ਹੈ.

ਮਛੇਰ—ਕਛਾਂ ਹੈ?

ਸਲਮਾਨ—ਭਵੋਫ਼ ਆਮੀਲਤੋ ਧੀ ਗੁਲਾਮ ਹੈ ਐਰ ਵੋ ਲ-
ਫ਼ੀਬੀ ਆਪਕੀ ਪੇਸ਼ ਘੀਫ਼ਮਨ ਰੀਛਾਨਾ ਨਾਮ ਹੈ, ਯਸ ਉਸੀਸੇ ਯਨ੍ਦੇਕੀ
ਸ਼ਾਦੀਕਾ ਫ਼ੋਲ ਦੀਭਯੇ ਐਰ ਸ਼ਫ਼ੇਯਨ੍ਦੇ ਸਾਢੇਯਕੋ ਸਫ਼ੀਸਵਾਮਤ ਲੀਭਯੇ.

ਮਛੇਰ—ਐਰ ਅਗਰ ਮਯਯੁਰੀਕਾ ਮੈਕਾ ਨਛੋਤਾ ਤੋ ਤੇਰਾ ਨੀਕਛ
ਕਬੀ ਉਸਕੇ ਸਾਧ ਨਛੋਤਾ, ਜਨ ਮੈ ਉਸਸੇ ਸ਼ਾਦੀਕਾ ਫ਼ੋਲ ਦੀਧਾ (ਜਨਾ)

ਸਲਮਾਨ—ਅਭੁ ਯਕੋਬੀ ਨ ਭਨ ਫਯੇ ਨ ਪਰੀ ਹੈ, ਯੇ ਤੋ
ਸ਼ੀਰਖ ਯਨ੍ਦੇਕੀ ਅਧਯੁਗਰੀ ਹੈ, (ਜਨਾ)

બાબ પહેલા.

પરદા પાંચવા.

જંગલ પહાડ.

—:~:—

જબાની.

જહાંગીર—યા અલ્લાહ ! કીયા અન્બેરીહે, કીયામતકી ફેરી હે, આજકી રાત આશકોંકો શમે શીરાક યા શમે દહેગુર હે, શરકે સામને જુલમાતકી વહેસત બઢતી જતી હે, યહે વોહરાત હે જે આશકોંકો ખુને નાહકપર આમાદ કરતી હે, યહે વોહ રાતહે કે જે ગુનેહાખરોકો ગુન્હાહો સે બરતી હય. ઇસ વખત સબ અમીરો મરીબ ખુવાબે રાહતમે હે મગર નામુરાદ જહાંગીર ઇસ અજબમે હે. આજ કલ યહે બાત સુની જતી હે કે મેરે વાલીહે મરહુમકી રહ યહાં આતી હે, ઇસ લીયે યહાં આયા હું, અમર વાકીઃ ઐસા હે તો નીહાયત તાઅ-જુબકી બાત હે, ઇલ્લાહી ! જબ યહે નેક તીનત રહ અધસી બઝકતી શીરે તો શીર ફસરેકા હાલ્તો ખુદા હી જાને (રહકા આના) સુલાને મદદ, રહેઆને મદદ ખાલીઃ પનાહ, માલીક પનાહી હાશીજ પનાહ તુ રહે રવાની હે, યા જાલાએ આસમાની હે. તુ રહે મદાયેક હે યા શૈતાને અજબ હે, બસ કહો બસ કહો અધ નાસજ તેરી સજ મગર હસ્તીમે સુરતે શાહ કીયા રાજકીયા મકસદ બસ કહો, બસ કહો, દક્ષસે તુલુ હુવે શાહ. ચમક દમકે કીયું હે ખડા કીયા ઇસ્તીજ, કીયા મકસદ કીયા મુરાદ, બસ કહો. (ઇશારેસે રહકા જહાંગીરકો લેજના) પહાડકા કચ્છસ્તાન હો જના.

જહાંગીર—ઐ મેરે બાપકી રહા તુ નેક હે યા બદ હે મગર મેરે લીયે જૈબી મદદ હે, લીલ્લાહ મોહરે ખામેશી ફરકીશએ દા-લક્રે મસરર કીશએ.

શએર.

અપની હસરતકા ન માલુમ યા અનજમ હમે

કીસલીએ આપને છોડ દીયા નાકામ હમે.

શએર.

રહ—મર ગયે પર ન હુવા કલમે આરામ હમે,
શરમ આતી હે બત્તાતે હુએ અજ નામ હમે. ઐ પીયારે જહાંગીર
ઐ તેરે બાપકી રહ બે કરાર હું, ઐર બડે આજબમે ગીરશતાર હું,

જહાંગીર—હમતો આપકો આરામસે કુનજો મરકામે મુલા
ગમે થે, ખજાનએ તહેખક કંપા ગમેથે. શીર ઇસ ખાક કો સોયે
હુવે છસ્માને કીસતરહ જાનપાઇ, બાવાજાન મુજે અપને ગલેસે
લીપટને દીજીએ.

રૂહ—સખ કર જહાંગીર યું બેતાખાના મેરે કરીખનખાના,
ઐસર મુજકો હાત ન લગાના.

જહાંગીર—બાવા જાન, સ્વકતે પીઢરીસે મહેરમ ન કીજીએ,
મુજકો અપને પહેલુંમે સોનેકી ઇજાજત દીજીએ,

શાએર.

જખમિ લકનત બદનમે રાશા ન દીલમે કવ્વત નતનમે જાં હય;
રહા હય થે નહસ જો કે બાકી યુઝી હુધ આગકા હુવાં હય.

રૂહ—સખ કર જહાંગીર સખ અબી મુજકો કુદરતસે બહોત
કામ લેના હૈ અબી મુજકો ખુને નાહક કા બદલા લેના હૈ.

જહાંગીર—હાએ ખુનેનાહક, કયસા ખુનહે જો બાઇસે જુનું હૈ.
અય પાક રહ, ઐ ગૈબી ફરીસ્તે, ઐ પીઢરે યુજુરગવાર ખુને નાહક
કી તફસીલ હો. જો દાવા હો, લાદાવા હો જહાંગીર તાકે અંજામ મે
ન જલીલ હો, ઇન્તેકામકા લખજ, મુનકે મેરે હાતોમે બીજલીકા
અસર આ ગયા બાહીસ્ત મુજકો નજર આ ગયા.

શાએર.

મુસ્તએદ રહ હુધ રકત બદલને કે લીએ.

જાન આમાદા હૈ અજ તનસે નીકલનેકે લીએ.

રૂહ—અરસોસ મુનઓ દર્મનદ જીગર બન્દ બાપતેરા દુનીયાસે
કયુ કર ચલ ખસા હરગીજ ઉસકો સાંપને નહીં ઉસા, મગરજીસ
આસ્તીનકે સાંપને ઉસકો ઉસ લીયા હૈ વો તુમારા જલીમ અચ્ચા હય.

જહાંગીર—ઐ આસમાન ઐ જમીન ઐ જહન્નુમ ગવાહા રહેના.

રૂહ—ઠેર! ઠેર! ઐ મેરે રંગોં કે પાક ખુન વોહ જો મલકા મરે
આગે ઇસ્મત વાલીથી વોહી ઉસ વખત મેરે ખુનકી મદદગારથી તુમારે
ચચાને કાતીલ જહેર મેરે કાનમે ટપકાયા, મૈરીજાન ગઇ, અરસોસ
મેં હમે આખીર તોખાહ વ અસ્તગદાર બી કહેને ન પાયા, કે મૈતકા
વાપદા કરીખ આયા મગર હાં મુન બેટા, અપને ચચાસે ચાહે જી-
સ તરહ કા બદલા લેના મગર અપની વાલદાકો ન સતાના, ઉસકા
કલ્લય સદમાં ઉકાયે વોહ અપને કીયેપર આપ પછતાયે, ઉસકે દીલપર

પાપક સાંપ હસે અય લો. મુખોડા સીતારા-ચમકા અકેસોસ અયપી
દરકી જન સીધારો ધલાણી નીગહયાન.

જહાંગીર—ઐ દરગાહે દાવરકી રહેબર યા હૂર વ ફરીસ્તો-
કે અરસર ઐ જલ્લીલો જોહલ યા જોહરા મુનવર (રહ કા જનો)
(ચુસેમે) ઐ દોજખકે નીગહયાન શૈતાન, બસ અમાન તેરી અ-
માન. ચુપ ચુપ ઐ બેહુદા જમાન, પહે કીયા કલામ, ઐ મેરા
પારા હુવે જીમર, ઐર ઐ મેરે ધુમતે સર, ઐ મેરે શમશો કમર,
ઐ શમશીર, જલ્લ હોજકીનેવર. તુમે યાદ કર અવ કાઅયા વો
કી બલા, જખ તક કે હૈ જહાંગીરકે દમમે જરાબી દમ તખ તક તો
આપકી યાદ ન હોગી ઇસ દીલસે કમ. તો મેં જીલ જીવું આજસે
તમામ ઇનસાનો હૈવાન, કોહો ખીયામાન, ખસ્તી વ મેદાનકા નામ
ઇસ મેરે મમજે પરશાનસે જીલાવુંગા બસ તેરીહી યાદ, ઐ વા-
લીદ તેરાહી ઇરશાદ, ઇસ મેરે લોહે દીલપર નકશો કાલ હીજર
ખુદવાવુંગા બસ તુહી તુહી, જહાનમે તુહી દીનમે તુહી, દુનિયામે,
તુહી તુહી આહા કસમ હૈ વાદ હુલા શરીક કી ઐ મકાર જહકાર
સીહાકાર ઐરત લાનત તુજપર લાનત, ઐ જલ્લીમ ચયા, પહાં
હૈ ખસાતુ યહાં હૈ સમા.

શબ્દ.

કાલા નાગ પુકકે ઇસકો મયા માર,
અન્દા તુજે છોડું તો મુજે કહરે કીરદેમાર.

ગત—(શમશીર ખીચકે બૈઠના)

બાબ પેહેલા તમામ ડરાયસીન

—*~*~*~*~*

બાબ દુસરા.

પરદા પેહેલા.

શસ્તા.

અખ્તર—કયુ સલમાન મુના કખસ્તાનકા ખયાન.

સલમાન—મુના બાબા મુના, આજ તો ખુદાને બયા દીયા,
વર્ના આજ તો મર ચુકેયે. જીંઝીસે મુજર ચુકેયે. ખુદા બલા કરે
હિસ જીતકા જીસને કખસે ગરદન નીકાલી, ઐર હમારી જન બયાલી.

અખ્તર—ઐ બેવકુફ જીતકા ખીયાલ દીલસે નીકાલ, ઐર

સુન લેશ્ય હાલ વો મુજહીર રહ હમારે બાદશાહે આં દીલકી થી છસમે જહાંગીરકી હાલતકે હવેદાદીથી, મગર અરવાહ ખાતે કુચ્છ સમજમે ન આઈ.

સલ્લમાન—કયુ જનાય પહેલે તો હમારે કલામકો કુઠે જના અય સય આંખોસે દેખાતો સયમાના, અય બતલાયએ કે આપ અકલમંદ યા મૈ દાના રરજના.

અખતર—અય જહાંગીરસે મુશ્કાકાત હો તો સખ્ત વારદાત હો.

સલ્લમાન—જનાય ઉનસે તો મય મીલચુકા હું ઉન્હા મી-જનજતો બીલકુલહી બે અખ્તીયાર હો ગયા.

અખતર—મમર તુને કુચ્છ ખાતબી કીથી ?

સલ્લમાન—અજી કહેકી ખાત, વો હૈ એક ધુનમે સમાય હુરે જૌર મએ ખડા સામને સર ખુલ્લએ હુરે.

જૈસે મએને નજર હીલાય, તો ઉન્હોંને ખુની નજર ઉઘાઈ, વો લાલ આબે દેખકર મેરી તો જન ધબરાય.

અખતર—બલા હીર તુને કયા કહા ?

સલ્લમાન—મૈને હાથ ખાંધ કે કહા કે હજુર મીજનજ કેસા હૈ, જવાય દીયા કે, બકરેકી મા કબતક ખેર મનાએમી, ચીંદીયા પહાડ પર ચઢમય, બંદરવાલા કુગકુગી બજતા હૈ; આરમાત ચાર કુદ નીચી ચાર જમીન હો કુટ ઉંચી, એસી ઉલટી ખાતે સુનકર પહાં તો હોંશ ફરાર હો ગયા. મૈને થીછે કદમ ડલાતો ઉન્હોંને ચ્હે કલામ જખાસે નીકાલા કે લેના કલવાખીર, લેના મમદાખીર, લેના બનસતાખીર માર ડાલો કતલ કરો ભેટ દેહો.

અખતર—તુને બડગજબ કીયા જો ચલા આમા અમર જરાબી વહા ઠીર જતા તો જરૂર કુચ્છ ન કુચ્છ મતલબ પાતા.

સલ્લમાન—અજી કુચ્છ હોંશકી દવા કરો સુનકરકે ઢીંગ મૈતો એસા ચંપન હુવા જૈએ મયેકે સરમે સીંગ અગર જરાબીમે વહા થર ઠીર જતા તો મુજકો આજ કોઈ છન્દાબી ન પાતા.

(જહાંગીર કાઆના)

જહાંગીર—અબરદાર ! રીયકતો સીદીપે ન ચઢનાં.

સલ્લમાન—આપારે મેરી માય કહી મુજકો ન પહડના;

(બાગ જના)

અખતર—ક્યા હે બાધ મ્હે કૈસી સુરત બનાઈ

જહાંગીર—કુચ્છ નહી ખૈર હૈ;

અખતર—શીર ક્યુ હાલે ખૈર હૈ, તખીઅતકા કુચ્છ રંગદી
ઔર હે ખૈર એ મહેરબાન વો તો દીને બયાન વો કબસ્તાન વાલી
ખાત વો અખેરી રાત.

જહાંગીર—આહા, વો વારીદાત સચહએ, મગર મરકે ચલે
તો ચારકે કાંધેયે ચલકે ચલે ઉસકા કીયા છુક હય.

અખતર—ક્યુ પીયારે જહાંગીર વો સાથ ખેલેકી મહોબ્બત
દીલસે બુલાતે હો, જો રાજ હમસેબી છુપાતે હો.

જહાંગીર—(ગાના) ક્યા કરે બરોસા હએ જહાં ખરાબ,

ચાર ગાર સ્પારે એ વશ બને

હે પુરા જમાના આજકા જનાબ

કે દોસ્ત હમમે રંજે ગમમે ઔર હે અનબ.

કૈસે અતખાર હો રબ્બ ક્યા કહે.

રંગ દંગમે પુરે હે દમા બરે;

હો મયા જહાનમે કૈસા ઇનકશાબ

જો ઉસ્તવાર રાજદાર હો ન હસ્તે પા બને

(જખાની) એ વશ દુનિયામે કીમ કીસકા બરોસા કીયા જાયે
શએર.

જો સીપ અપના સીના ચીરકે નીકલે મોતી

હસીકા જાન કી પરવા નહી હોતી

અખતર—નહી એ મુજસે હરગીજ ન હોમા

જહાંગીર—તો કીયા તુમ પરદાદારી કરોએ?

અખતર—દીલોં જાનસે દીનો હમાનસે.

જહાંગીર—જાનસે છુઆદા મ્હે રાજ હે, જો મેરી મુસીબ-
તકા આગાજ હે.

અખતર—જાન જાએતો જાએ મમર મ્હે ખાત જખાન તક
નઆએ.

જહાંગીર—ખૈર સુન, વો મુજસ્સીમ રહ મેરે ખાપકીયા,
અફસોસ જાલીમકે હાયસે ખાદશાહ કતલ હો મયે.

અખતર—હે કતલ કેસા મ્હે ક્યા ઇરશાહ હુવા ?

જહાંગીર—જો મેરી એ રહેમ મા હે વોહી મેરી ખાપકી

કાતીલ છે ઉસીને મેરે ચચાકે હાતસે જહેર દીલવાયા ઐર મુંજે સલતનતસે દુર કરાયા.

અખતર—અફસોસ દગાખાજ ફુનીઆ લનાત હૈ લુખપર.

જહાંબીર—સખકર અખતર કહીં ઐસા નહો કે જોશમે જાસે કુચ્છ નીકલ જાએ, અબી પહે કયુંકર યકીન કીયા જાએ કે જો રહ મુજકો નજર આપ વો મેરે બાપકી હૈ શાયદ કોઇ દુશ્મન દગા કરતા હો. ઇસ લીએ જો કામ કરના હૈ, વો સખ ગૌરસે દેખના હૈ ચલો સીધારો મજર મોહર ખામોશી રહે, પહે સખ રાજ પરદા પોશી રહે.

(જાના સખકા)

બાબ દુસરા.

પરદા દુસરા.

બારાદરી બાગ.

—:~:—

(ગાના)

સહેલીઆ—નાચો છુમછુમ પીયારી ગુલશન હય સંખ હરા

પીઆરી નાચે હીલ મીલ ખમીલ હાં હાં હાં.

આજ સાજ કરે મહેર પીઆરી રંગ ઉડે ગતરાગ છીડે
બહેશન કરે આન યે કુરબાન દીલોજન આદીખાયે જલ્વા;
પીઆરી ખમીલ જાએગી કીયારી હાં હાં હાં હાં—નાચે.

ગાના

મહેર—હે હે હે મન તુ કાહે જલે;

તુજપર દીલબર કી નજર નહી ગરદમ બરહો કર ચારજ
સંકટ સહે શીર કયું હાત મલે;

બહેત દરીયાસે ગુજરે હૈ ઉત્ર હાયે જવાનીકી,

તન મન જલ જલ ધડી ધડી પલ પલ;

બન કર દુશ્મન ચલ દલ જોખના હૈ હૈ,

નયે નયે નીત ગમહરદમ જોખન જલે,

[રીહાના]—અફસોસ જવાની ઐર પહે જોશનાતવાની.

શબ્દ

નહો દીલકો તુમ ઇન્તરાબ અપને હાતોં.

મીટાવો ન તુમ ફસલે શખાબ અપને હાતોં.

મહેર—મીઠવી છે જવાની મેરી તક દીરકે હાતોં,
કુચ્છ બન નહી પડતા મેરા તહખીરકે હાતોં;
અબ ઉરકો હો આશમ તો તકલીફ હમે કીયા;
દીલખીક ચુકા અપનાતો જહાંગીર કે હાતોં.

ફરજાના—હજુર કુસુર હમારા અગર આપ માફ કરેં,
તો અર્જ ખીદમતે આલીમે સાફ સાફ કરેં.

મહેર—કહો કીયા અરજ હૈ જુસ્કા બયાન રરજ હૈ.

ફરજાના—હજુર મનસુર જે વજુર બાદ હૈ, વોહબી તો આપકા
લીલદાદા હૈ આપકો શાહબદે જહાંગીરકા ઇસ્ક કયું ઇસ કદર જુ-
યાદા હૈ, સુરત સીરતમે વોબીતો નેક હૈ હજરોમે એક હૈ.

શએર

મહેર—હજર હૈફ કે દીલ મેરા મેરે બસમે નહી.
સીવા ઉસકે ઐર કીસીકે હવસમે નહી.
નહી યહે માનતા કમબખ્ત દીલ તો કયા ઇજરા હૈ.
જુસે યહે પીયાર કરતા હૈ વોહી પીયારા હમારા હૈ.

ગાના.

દાનો—માન મચલ નચલ ચન્યલ ચમલ દીલબર હૈ પરીયા.

મહેર—કરશે યાર જે બાયા સાવરીયા.

કરશાદી આબાદી ઉનસે સુંદરીયા,

દાનો—શાન ફલક તલક હા હા, ચમક દમક હા હા.

લટક મટક હા હાં, જટક પટક હાં હા.

મહેર—નશીસ્ત ચીકન્કા બડી હૈ, કુટની બડી હૈ છુટની,
ઈધર ઉધર નજરીયા જૈસે બંદરીયા,
નાચે અટરીયા ઉછલ કુદમ ચલના—માન મચલ.

ગાના.

મહેર—કહાં તક ઇન્કાર હોગા આખીર સીતમ કહાં તક યહે દીલ રૂનાકે.
કબી તો દેખેગા બચકારી કબી તો પુછેગા હાલ આકે.
ફલક મુસીબતઅ સરપે ઢુટે કરે વોહ વાએદ હજર જુટે;
બયાલ ઉસકા ન હમસે છુટે હજર હોં સામને બલાકે.
રહે ન અબ હમ કીહીકે કાખીલ કે લેચુકા એક બેવશ દીલ.
ન મેરી સુરતપે હોના માઇવ મળ ન પાઐએ દીલ લગાકે.

મનસુર—ખડે હંથ ખીદમતસે કબસે આકે જરા તો દેખો નજર ઉઠાકે.
મીઠા મુકે બસ સતા સતાકે બને ગુન્હેગાર દીલ લગાકે.

(ગાના)

મનસુર—ધસકમે બેઠલ હું મન હરવા,
જરા લાગો ઐપીયારી પ્હે ગરવા.
ખેરાતે હુસ્ન દેડાલો, દીલશાદ હોવે મતવાલા;
તોરીશાન, ખડે જાન, અલ્લાહ કામ બનાવે.
મંશા મનકી પાવે
ચન્દર બઢનીઆ ગોરી મોહનીયા.
મીર્મ નયેનીયા મુલ લાલા,
બને પુરીમે મેહે નુરબાલા, જુકો આજ નહી જલા;
આવો આવો લુબાવો રીઝાઓ જાના,
મીલ સખ દીલકો ધર કરવા.—ધસકમે.

શએર

મહેર—તુમારે ધસકકા મુજપર અસર હોવે તો મૈ જાનું,
કોઇ સદમા મેરી જાનપે અમર હોવે તો મૈ જાનું.
મનસુર—બલા કબ આપકો હજમેરે અરમાનોસે મીલતા હે.
મજ સાહેબકો મીસ્ત્રા હે તો દીવાનોસે મીલતા હે.
મહેર—પરેશાં હાલ હર સુરત પરેશ્વાનોસે મીલતા હે.
જો ખુદ હોતા હે દીવાના વેહ દીવાનોસે મીલતા હે.
મનસુર—હકીકતમે કયામત હોતા હે ઈસ દીલકા આજના,
પસંદ આજએ લૈલી કા ન કયું મજનું સા દીવાના.
મહેર—મકતુલકો દુન્યામે કાતીલ અજીજ હએ,
કાતીલ કી તેમે તેજકો ખીરમીલ અજીજ હએ.
મુલકો સદા પ્રમાને અનાદીલ અજીજ હએ,
મજનુકો અપને લૈલીકા મહેમીલ અજીજ હએ;
દીલમે હમારે વો હએ હમે દીલ અજીજ હએ.
મનસુર—મુલ્યા દીલકા જરા હમકોની સમજાને દો;
જો હે દીવાના ખીઆલ હસકા સનમ જાને દો.
મહેર—મૈ હું મજનું મેરે મજનુકો જરા આને દો;
પ્રુમ મુજરેખી જો મીલ ખેઠેએ દીવાને દો.

મનસુર—અબ ઉ-હેં આપકી પરવાહી નહી.

મહેર—પ્હેકબી પ્રથકમે હોતાહી નહી.

મનસુર—મુસીબત આશકકી ખાતર રરહાદ સે પુઝે.

મહેર—અસર ઉલક્તકા શીરીં કે દીસે નાસાદસે પુઝે,

મનસુર—બહોત નાલે કીયે ગુલને ખબર કુચ્છબી નહી બુદ્ધિયુલ કી.

મહેર—ઉઠી ખુ ખનકે ગુલશનમે સખાહત આરજે ગુલકી.

મનસુર—હુવા કીયા કેસકા અનખમ ઉલક્ત ઇસકો કહેને હે.

મહેર—ખની માતમ નશી લેલી મહોબત ઇસ્કો કહેતે હે.

મનસુર—આપકા જે ઇરશાદ હે વો હમારેહી હસમે મુન્દ હે, માને ઇચ્છક દોનો ખનીખસે હોતા હે, આશકબી માશુકે લીખ જાન ખોતા હે.

શબ્દ.

શીર મેરે સાય સાહેબકી જદા ચે કીયું હે ?

હમપર જુલમ ચૌર રકીખોસે વદાયે કીયું હે ?

મહેર—પ્હે ખાત જરૂર હે, પ્હી ઇચ્છક વ મહોબતકા હસ્તુર હે,

મગર જે અસરીસે હર સખ્સ મજબુર હે.

મનસુર—તો ક્યા હમારે ઇચ્છકકા આપે કુચ્છબી અસર નહી.

મહેર—ઇચ્છક જે જે અસર હો ઉસકા વહાં મુજર નહી.

મનસુર—ખા અસર વો ઇશ કીસકા હમે ?

મહેર—આપ ખુદ જાનતે હે જુસકા હે.

મનસુર—જસે તુમ ચહાતી હો લાગે ઉસે દીવાના કહેતે હે,

મહેર—કહેં દીવાના સખ હમ નાજ માશુકાના કહેતે હે

મનસુર—ઓ હટ ધરમ, બેચરમ, ક્યા ઇનસાફ ફીસીમ નામ હે જે તુ ઉસ્પર મરે, વો તેરા ખ્યાલબી ન કરે

મહેર—પ્હે ખાત જરૂર હે ચૌર પ્હી ઇચ્છક મહોબતકા હસ્તુર હે ઇચ્છકકા પાયા અબી આપકે સમજમે નહી આપો અગર જહાંગીરકા મુજસે નફરત હય, તો મુજે ઇસી દર્દે શીરાકમે લખજન હય. જે આંખસે દુર હય, વો દીલસે નજદીક હય. જે હાલસે ખે ખબર હય, વો ખીયાલમે ચક્કીક હય. ખોલકર ચક્કમ હકીકત જે મીઠા એકસે એક, તો જુદા હો ન કબી, હોકે જુદા એકસે એક.

શબ્દ.

મનસુર—ક્યા નીબાવેગા જમાનેમે વશ એકસે એક;

સફળ એ દહેરમે. એક દીલ ન હુવા એકસે એક.

દીલકે દો હરફ હય સો વોહબી જુદા એકસે એક.

મહેર—જવો જવો મેરા સર ન ફીરાવ. જના ચાહતી હય)

મનસુર—કહાં જતી હો જરા ઇધરબી આવ.

મહેર—ખબરદાર ! મુજકો હાથ ન લગાવ.

મનસુર—અજી બસ જીઆદા ન સતાવ.

ગાના.

મહેર—તોરી મનકી કધુ નપુરી હો આસ કાહે સત્રાવેરે,

મુજપે સીતમ કાહે કરે જીયારામે સોંચ અરે.

પાયે પાયે નાહી જીઆકી આસ.

છલકે ચલે ન તોરી જતીયા, દામનકી ખરાબ;

અમ જીન કીયા દીયા ચમકે તાબ.

ખીજલી, છતીયા તલ મલાયે જનકો જલાયેરે—તોરી.

મનસુર—(જખાની) દીલ સતાના કીસી મજબુરકા હય કામખુરા.

યાદ રખના કે હય ઇસ બાતકા અનજમ ખુરા.

અગર તુમકો હમસે મીલને મે આર હય, તો હમેં બદલા લેના
કયા દુશ્મવાર હય.

(મનસુરકા જના)

મહેર—(ગાના) દુશ્મન મેરા બનબન દીન રૈન,

બાલા જોબન કરે ચૈન હીરન.

ફનીઆમે કીસ ગજબકે આગર,

કહીં દુશ્મન કહીં આશક જની,

જુસ્કો તકત નહીં વોહ ડાલે નૈન.

(જહાંગીરકા આના)

જહાંગીર—સોનેવાલે જગો, નાવમેં ખાક ઉડતી હય.

મહેર—અએ પીયારે જહાંગીર પ્હે ક્યા હાલ હે, કીસતરફ ખીમાલ હે?

જહાંગીર—કીયા મુજસે કહેતી હો, કયું કહેતી હો, ક્યા કહેતી હો.

મહેર—ઇધર મું ફરકે દેખ મેરે નવજવાં આશક,

તુ અપની મહેર સે હો યું ન મહેરખાં આશીક.

જહાંગીર—મેરા આશક ન કોઇ આર ન મૈ નાતવા આશક,

મૈ ક્યા જાતું કહાં માશુક હોતા હય કહા આશીક.

મહેર—મુનાસીબ થાકે અય પ્યારે અયાં હો રાજે દીલ હમસે.

છુપાયા આપને યું બદગુમાં હો રાજે દીલ હમસે.

મુનાસીબ હય મ્હે જાહીર જાને જહાં હો રાજે દીલ હમસે.
રહેં ગમરાંસે સરગોશી નીહાં હો રાજે દીલ હમસે,
મ્હે કુદરત હય કુએ હમ આજ કયા બે એતેબારાં મે.

જહાંગીર—જાપસ ના કામીયાં હય હમ સફીરો કામમે ઉસકે,
ખલલ પડ જાએગા ધસ રાહતો આરામમે ઉસકે,
કદસ કીયા હય છુરી હય એક દીન અનજામમે ઉસકે;
જહોત કુશીયાર રહેના હુમ ન આના કામમે ઉસકે;
કહીં સૈયાદ બી ખુલખુલ હુવા હય દોસ્તદારાં મે.

ગાના.

મહેર—કાહે છોડે પીયારે દીલખરે મોરે વાર,
પીયારે સુખન મોરે માન, તનમન સખદી ડાલુ વાર,
મનમે રંજ કાહેકો કીનો તજ યાદ સારી દીનો.
કન્ય કીયું છોડે હો મારા ધીઆન,
લાગેરે માહે મોહેબાન—ઉઠ ઉઠરે કીની ખુવાર જાર,
હમતો તુમપે જાન દેતે નહી દાદ હમરી લેતે
સખત તુમ કેસે જીકે આહ, નીયારી હય આહકી રાહ;
ઉઠ ઉઠરે મે તો ખડી હાર.

જહાંગીર—મે નહી હરગીજ જમાનેમે જશકે વાસ્તે
દીલનમેરા ઐર નમે કુચ્છ નાસજા કે વાસ્તે
તુમ જશકે વાસ્તે યાહો વશકે વાસ્તે
હુડો કોઇ ઐર જીલમે નારવાકે વાસ્તે,
મુજસે નકરત કીજીએ ખસ અખ ખુદા કે વાસ્તે.

મહેર—ઐ ગુલે ખુશરંગ વો રંગ વશ જાતા રહા
ક્યા હમારા આપકા વો વાસ્તા જાતા રહા.

જહાંગીર—કીયા કહું દીલસે મહોબતકા મજા જાતા રહા,
ઐસા કુચ્છ દેખા કે સારા હોંસલા જાતા રહા.

મહેર—હાએ આજ મુજકો સાખીત હો ગયા, કે આપકો
મેરા ખીલકુલ ખીયાલ ન રહા.

જહાંગીર—મેશક પહેલે તો મૈને સુના સુનાયા યા મમર અખ
યકીન હુવા કે મહોબત કોઇ ચીજ નહી હય. ઈસ લીયે આપકા
ધશકબી કોઈ અજીજ નહી હય.

શાએર.

હસીં ખીયાલે મહોબત જરા નહીં રખતે.

મ્હે વોહ કુલ હય કે જીએ વશ નહીં રખતે.

શબ્દેશ્વર,

કોઇ હોતી અએસી કે જીસને દગાહી,
મગર મૈને દીયા આપકી હય ખતાહી.
અગર આપ બીમડતે તો દમપર બન આતી,
કસમ ખાકે કહેતી હુ અપને ખુદાકી,
નહી મુજકો આદત હય હરગીજ જફાહી

જહાંગીર—આરતોમે યહે સીતમ ગારીયોકે તોરતો હય,
નસહી તુમ મગર ઈસ દમમે આરતો હય;

મહેર—યહે કીસ મુશ્ક ઠા દસ્તુર હૈ બતલાવે જરા કોઇ.
ખતા કોઇ કરે દુનિયામે આર પાયે સજ કોઈ

જહાંગીર—ખાશયા જીનકો ગુન્હાઓં સે ગુન્હાગાર બને.
જીનસે ઉમીદે વફાથી વોહ જફાકાર બને,

મહેર—તો કયા આજસે મૈ ના ઉમ્મીદ હો જાવું?

જહાંગીર—અવજત્તા! જૈસે મૈ ઈસ્મતસે ના ઉમીદ હોગયા

મહેર—કુચ્છ આપને મુજે દીયાયા વાપસ લે લીજે.

જહાંગીર—વો મ્યા ચીજ હય બયાં કીજે.

મહેર—યહે રમાલ જો મહોબતકે કુશોમે બસામાયા,

મગર અબ ઉસમો વો ખુશખુ નહી રહી;

જહાંગીર—આર એસી મેરી આબરબી નહી રહી.

મહેર—પીયારે જહાંગીર વો જમાના કહાં ગયા કે યહે ઈશક
રાયગાં ગયા.

જહાંગીર—કયા કહું દીલસે મહોબતકા મઝા જાતા રહા.

એસા કુચ્છ દેખાકે સારા હોસલા જાતા રહા.

મહેર—તો દગાબાજ કોન ઠેરા ?

જહાંગીર—વોહી,

મહેર -વોહી કોન, ?

જહાંગીર—જીસને એકકો મારા દુસરેપે દીલ વારા.

મહેર—એ દીવારા કીસકે તરફ હય યહે ઇશારા ?

જહાંગીર—ખેર અબ આપકે વાલીદ ઇમાનદાર કહાં હય ?

મહેર—અપને ખીલવત ખાનેમેં.

જહાંગીર—જી ઉનકો કીસી તૈખાનેમે બન્દ રખીએગા, અ-
ગર ખુલ જાયેગે તો બન્દગાને ખુદાકો તકલીફ પહોચાયેગે અન્હો
લીજો અદલાહ નીગહેબાન.

મહેર—મુજા કયું બેડતે હો પીયારે.

જહાંગીર—ચલ હટ જા કીનારે

(જાતા હય)

ગાના.

મહેર—રહેનારે પીયા કાહે પ્હે દુખ સહેનાર,

મર રહેનારે જીવન અખ સોહેનારે;

સીના જલે આહે બાવે નજના

સેયાં જો પીન નીભાયે ના—રાહતપાએ ના પ્હે આહેના

મોહેના મોહેનારે. —જ્યા કાહે,

ખાખ દુસરા.

પરદા ત્રીસરા

મહેલ.

ગાના

સુલખાન —કરે આજ દુલહનસે મૈ શાદી હો હો હો.

ખન્કે દુલ્હા તન્કે કુલા મનહે લુલા ગમસારા

સાંવલા સયોના પીયારા પીયારા હું હરખારી;

દુલ્હન મીત્રન સજન મોહનઆયે બડે ઠાટ બાટસે;

શાદ શાદ ખન દામાદ પાય સાત હો ગયે બચ્ચે.

લગવુંગા લાડ, દાઝ બાત હુંગા ખાવા ખનુંગા

પીયાર કરગા બેરા કહુંગા હરખારી.

(જખાની) હાં હમ બી રાજા લોજકે બાઈ વજરોંકે જવાઈ

મગર ન ખીજોના હય ન ચારપાઈ, શીરબી વાહ રે હમ ઐર હમારી

કીલમત, કમખખત સોતે સોતે અખ મગે, ઐર મગે તોબી

એસે બેલાગે કે શીકરી કુને કી તરહ નાક કી સીંચ વજરોંકી

ધર બાગે, હટ તોરેકી બહોત દીનોંસે કહેના નહી માનતીથી, મગર

મૈનેબી વો જાદુ ચલાયા કે મહેરખાનોસે શાદીકા કોલ લેકે આયા,

ઐર બાબરસે નૌલખા સહરા મંગાયા ઐર દુલ્હા ખનકે આયા,

મમર બાઈ પ્હે મામલા બગ બેદખ હે કે મેરે જોરકા ન કોઈ બાપ

ઐર બાઈ શીર મૈ કીરકા જવાઈ, સુસરી હે ન સુસરા હે ન સાલી

હે ન સાલા હે, ન કોઈ આહનેવાલા હે ખેરબદ દેખા જાએગા ઇસીકો

મખ સમખ લેગે, પ્હી સુસરા પ્હી ચાલી રહી ....

ભાઈ, મગર છે બી કીસ કામકા કે ચાવલ ભરનાનાં ઔર ખાડી ભર સગાઈ, વોહ મેરી લુગાઈ કીસ નાજ અઘા કે સાથ આ રહી હૈ, અમ જશ નૈનાસે નૈના લગાવું ઇસકો લુભાવું.

(ગાના.)

નૈના લગાવે કહા જયરે પરદેશી મીયાં.

હાથે હાથ છે તો આંખે નીકાલતી હૈ, પેંતરે સંભાલતી હૈ કહીં ખીંકીકી તરફ ઝડપ તો નહી લગાઅગી, મુજે ચુહા સમજકે ગડપતો ન કર જાએગી, એ દીવજન, બંદોચીસ્તાની તજે ખીલાવું પુનેકે પકે પકે પાન.

રીહાના - અરે મુજે મનકુપ ઇસે તોરે સુરતકો ઔર કહીં જકે જલા, મુજે અપના કાલા મુંહ ન દીખા.

સલમાન કયા મેરા મું કાલા હૈ, તુ ઠૈર ઇસકાબી એક મસાકા હૈ, ધરંકા જતા હું - તાર વીલાયતી સાયુસે જોરા જનતા હું જાતો મુજે પી તાર કરેગી અપને મલેકા હાર કરેગી.

રીહાના - અરે મુજે કોન લીએ આયુકી આગર ખોતા હૈ, બલ્કા ઘાડા ધોએમે કહીં નછંડા બી દેના હૈ.

સલમાન—વાહ કીયું નહી હોતા હૈ, મૈને અપને હાતસે બંદે બનાયે ઔર વોહ એસે બંને કે પુને કી છુડદોડ મેં આયે, ઔર ઇનામ પાયે.

રીહાના—વો દેન?

સલમાન—એડો તુડી પહેલે કેસી લાતેં ઝાડતીથી ઝમડતીથી, મગર સલમાન કાચમેનને એમે આયુક લગાવેકે સમનાજ વ નખરે જુલાયે,

રીહાના—મુઝા દીહાતી કેરી ગપ મારતા હૈ શરમ બી તો નહીં, આતી હૈ.

સલમાન—હાથે હાથે રહેતો ઢેલેકા ધર મટી કુવા ચાહતા હૈ. એ મેરી મહોજત કી ટોફરી જવાન છોકરી, અમર તું મુજએ અજુરદા દોગી હૈ તો મેબી તેરી મહોજનસે દર ગુજર કરતા હું બાલીસામાં કી મટરપે ડગલ રોટી ખાકે કુખ મરતા હું.

રીહાના—મેરી ગત્રાસે મેરી પોજરસે, પીગ તો જુઝગા મુજે ચમાર મે.

સલમાન—કીયું અપબી બુલાતી હૈ વા નહી, આંખસે આંખ ખીંકાતી હૈ કે નહી કુચ્છ દાવ નહી ગલતી એ દીવજન, સહકે ... એઝે એમ તજપે કુરમાન.

રીહાના—હટ તુજે ભવાનીકી બેઠ ચઢાવું, તેરા કસેજ ખાવું, સત્ર હે લાતકા આદમી બાતસે નહી માનતા હૈ ચમારકે દેવકો જી-તેકી પુજા ચાહીએ.

સલમાન—અરે બાપરે ધરને છુરી મારી ખંજર મારા બોંક દીયા.

રીહાના—અરે તારા નેને રહે કયા નાદાનીકી રહે મુવા કહીં મમે તો નહી પડે. . . . . જીતેમે જીતીયાં લગી જો બેકાશ હોકે ગીર પડા હૈ.

સલમાન—હા, હા રહે ગલેપડુ પીયારકા અસર દીક હોમા.

રીહાના—અરે ધરકો કયા કહ કર પુકાર?

સલમાન—અરે મીયાં, મીયાં

રીહાના—અરે મુવે.

સલમાન—તેરા બાપ,

રીહાના—ઓ મારી મીલે.

સલમાન—તેરા દાદા

રીહાના—અરે બાપ.

સલમાન—અરે આપ આપ.

રીહાના—અરે બાપ મુજસે તકસીર કુષ સો મુજે માફ કર.

સલમાન—અસી દીવાની મૈ મર ગયા સો કયા માર કર, તુને જો મુજે જીતી જડી વો મેરે કસેજકે અડી, અરરર.

રીહાના—કયા સચમુચ પેટમે જીતીં ધુસ ગઈ?

સલમાન—નહી તો કયા મૈ મુટ કહેતા હું રહે દેખ રહાં હૈ, જીગરકે અંદર નીહાં હાએ અરરરર.

રીહાના—અબ રહે બહાર કેસે નીકલેગી?

સલ—મૈબીતો રહે સોચતા હું, મગર એક તદખીર હૈ, અગર તુ મુજે એક બો લેગી તો શાયદ ઉસકે અસરસે બાહર નીકલે, નહીં તો મૈ મર જાવુંગા, જહ-નુમ મે જાવુંગા, ખખીસોંકા પારલીમેન્ક બીઠાવુંગા, તુજપે વારંટ નીકાંવુંગા, તુજકો પકર બુઝાવુંગા, અરરરર.

રીહાના—કયા ઇસ મુવેકા બોસાવું? કલે કુતે કા મુંહ ચાહું? મરહી કયું નહીં જાતા મુવા.

સલમાન—અરે ઓ કનીસ્તર, ઓ જમાદાર, ઓ હવાદાર, ઓ મહેરબાનો અરે વાહવા હો અહીં શાદી હુધ શાદીકી બરબાદી હુધ.

રીહા—અરે ચુપ ચુપ યા ખુદા અબ કાઇ તદખીર ખતા ?
(અનવરદા મએ દેવોં કે આના)

અનવર—એં ધરે દેખો મૈને જો આઠ્ઠી કહાયાં વો પ્હી હૈ. અબ હોશીયાર ખખરદાર હો ખવ

રીહાના—અરે બામ તરે હાથકા ખોસાણું તો નહી ચલે.

સલમાન—અરે હાલકા તો કયા બધે નાકકાબી ખોસાદે તો નહી ચલે, હો તો ગાલસે પકડી સગાઇ હએ ઉચ્છી અસરસે બહાર નીકલે.

રીહાના—અચ્છા તો લે મુવે. (દેવકા હાજર હોના
રીહાનાકા ખેડોશ હોના સલમાનકા કાંપના)

દેવ—ખખરદાર, બઠકાદા!

સલમાન—અરેરેરે! હો બહા કહાંસે આઘાં કાન ? કોના ચમાગી માઇ કે કલ્વાખીરકે બાઇ.

દેવ—ખખરદારા અગર જરાબી જયાં હીલાઈ તો સમજલે તેરી કમ આઇ, ચત્ર સરસે સહરા પગડી ઉતાર.

સલમાન—અચ્છા મેરે સરકાર (સહરા ઉતારકે અનવર
કા પહનના)

અનવર—વાહવા સુખ્દાન અલલા! કયા સહરા હૈ આર સહેરકી બહાર હૈ. રૂઆપ.

રાનકે આલપ હૈ મૈરતે ખોદર સહરા,

મોતીયોંકે કહીં મોતીસે હએ બઢર સહરા.

ખુશખુસે હુવા ખતા હએ મુવતર દીમાગ

અલાહ અલાહરે દુગાંકા બના હૈ સહરા.

અબ મએ મસ્કહતન સલમાન ખન ખતા હું, મતલબકા રૂપ ખનાતા હું.

સલમાન—લો અબી એક મુદંકા સવાલો જવાબ હોમે ન પાયા, આર દુસરા મેરા માખયા કહાંસે નીકલ આયા, અમર પ્હાં બી રીશવતકા કમ હૈ તો એસે કમસ્તાનકા હમારા સલામ હૈ.

રીહાના—યાં ઇલાહી યે દેવ કોન બહાનીસાલ, મેને ખુવાબ દેખા હે યા ખીયાલ.

અનવર—અરે હાં હાં હાં દેખા? કયા દેખા?

શએર:

કમ રખ સકે દેવ કયા જન હે

ખલ યહાં તુમારા હનુમાન હે.

સલમાન—અરેરેરે યેતો લુટીયા હુખ ગઇ, બન્દા અધરહી લટકતા રહેગા, ઐર ઇનકા કામ બન જાએગા, મગર યે કહાં મરતા હે, કમબખ્ત જનતા નહી કે બન્દાબી સરખે કશન ખાંધે શીરતા હે. અરે બાધ બતાતો સહી યે હરકત કેસી? માર બેઠુંગા ખુરેકી ઐરી તૈસી, કયું કમબખ્ત નહી માનતા દેખ કમરતક ગુરસા આકે રહે ગયા. અરે અબકીયા (મારને જનતા દેવકા કરાના) કર, મેરી અમ્માકો ખુશાવું યા કુચ મે અપની બહાદુરી તીખતાવું. અરે બાધ મગર યે કયા જંજલ, હુમે કટોરા પીરે ઘડીઆલ.

અનવર—ઐ બાધ અગર જો રહે યુંહી છુટા રહેગા, તો શેર મયાએગા, બહેતર હે ઇસ્કો રસ્સીસે ખાંધા.

સલમાન—પીટ પીટકે ગડડી બને ઐર લાખો આયે ધાવ;

મુરઝીને સંકટ સકે ઐર બચે ખાચે ખાલાવ.

અનવર—કીયું ગરજ નીકાલ પહાતી હોયા નહી, અમ્મા તો તમ્હીં કાજી જી બન જાવી રચાવ.

ફરજાના—ઐ મુજી અપની જખાન અંબાળ કીસે જાત બતાતા હે કંમાલ.

અનવર—અરે ભુલ ગયા અમ્માબાન.

ફરજાના—પીયારી કાજી સાહેબ આતે હે તૈયાર હો જવે.

કાજી—આપકો મનજીર હે યે રોહર નેક સંજાત.

અનવર—મહેરબાનેકે મહેરબાનીસે માનતા હે યે હાત.

તુમ કીયા ઉનસે બદકે હોજને કરને હો ઐરી ખાત.

કાજી—કોન હે ઇસ્કા વકીલ ઐર કોન હએ ઇસ્કા ગતલ.

અનવર—આપ મેરા હએ વકીલ ઐર મેરી મા ગતલ.

તુમને ઇન આપસે કયા બહાસે પહોંચીકાલ.

ફરજાના—મીચમે મતબોલ ઐ કંજાલ, પાજી, રસીયાલ.

અનવર—કીયું ન બોલું કયા યે તેરી નેર હએ વાહવા.

દેખને હો કીયા કાજી જલદીયે પહો નીકલે.

કાજી—જુલ રહો દુનીયામે તુમ સરસગજ રહો ફુલો ફલો.

અનવર—એ હમારા કામ હે અબ તુમ પ્હાં સે ભાગે ટલો,
ખીયારી અગ ધધરતો દેખો.

સચ્ચેર.

મુલક લાખ ખુશ ચાહેતો ક્યા હોતા હે,

ખીમડી બન બતી હે જબ ફજમે ખુશ હોતા હે.

રીહાના—હોન! મેરા પીયારા અનવર.

અનવર—એ મેરી રીહાના દીલબર.

સલમાન—અરે કોઇ આવો પ્હે બદસુરત આદમી મેરી આ-
બર લેતા હે, મેરી બેરસે બગલખીર હોતા હે.

રીહાના—એ જન મે આપકો સમજતીથી સલમાન, મમર
ક્યા હીલા બહાના હુવા, કીસતરહ પ્હાં આના હુવા!

અનવર—ખીયારી જબ મેને તુમારી શાદીકી ખબર પાઇ,
એક બીબલીસી તડપ મેરે દીલમે આઇ, વહીં મેને પ્હે બાત અ-
ખતરકો સુનાઇ, અબ અપના અકદ હો ગયા, કીસી બાતકા ખટક
ન રહા, એ મારે ઇસકો રાતબર યુંહી બંધા રખના, અગર છુટ
બએગા તો અપના સબ કામ ખીમડ બએગા.

સલમાન—એ ભાઇ અબતો મુજકો ઇસ ગઢીસે નીકલો,
મેરે સરસે આહત ટાલો, મેને જો કચસ્તાનમે તુમારી મસખરી કીથી,
નોહ મુજકો માર કરો, મે તુમે ફુલોંકી આદર ચઢાવુંગા, તુમે બકરા
જોટ ફંગા, ચાહે તો તુમ દોનોં મેરે પાંચ પડો.

(દેવકા ઉઠાના ઉસકા ચોર મચના)

બાબ દુસરા.

પડદા ચોયા.

રસ્તા.

સલમાન—

(ગાના)

દેખો દુલ્હાકી ખુબ મત બની મીલીફર ચઢા તુર

પડદા જુલ મઇ શાદી હો, હો, હો, હો, હો,

મઇ બના ભાગ ધર ધના, રહા બના ફાંક કર ચના, હોહોહોહો.

જાખાની.

વાહવા અચ્છી જાદી કુધ ડુન્હાન અઘાહ વઘાહ એસા દુન્હાબી
કહી દેખા હોગા કાન ના ઉપર ટાંગ, જેસે ભાંગ મતીકા સુવાંગ,
અજ રહે કહો કે જન સલામત અચ મધ, વર્ના સદાકે એવજ
કરનકી તૈયારી હોતી, આર સરકે બહારે કપરે કુદોંગી આદર ચહતી
લાહબહે સાહેબતો ધરકમે પામલ બનકે દુન્હીયાદો ફરામોશ કર બેઠે.
આર નોકર ચાકર જુખે પીયાસે અપને ઘર બેઠે.

છંદમી બરતો મરંથે જરખરતીકે લીયે.

બને હે જડેનુન મેં અચ દમ રાકકા મરતીકે લીયે.

મનસુર—અર કયા હે સલમાન કયું ઈસ કદર દેરાન હે !

સલમાન—મુદતસીને કરલીયા દેરાન હે,

જાં બલમ અચ જુકસે સલમાન હે.

નહીં અચ હુકમ હે સલમાનદો સરકારમે આયે,

કે અમતો સડબહે જુતકે આતારમે આયે;

આના.

મનસુર—સુન જુતમે સુન દામ તું

દેખુ દમ તોરે છત્ર હુનર હુનર હાં બધયા હું લહું

કામ બનાવોગે, દામબી પાવોગે, જાવોગે.

બન નિલાલ ખુશી લાવોગે મન કમાલ,

દુઃખ શીલએમા સુખ ઉદાએગ જરસે મુદામ તું,

સલમાન—શરમાઇએ? હુસુમે દૌલતકા જે ઇસાર હે.

સુલામ જનો દિલસે તૈયાર હે.

મનસુર—પકા ઇકરા હે.

સલમાન—સચ્ચા કોલો કરાર હે.

મનસુર—અગર કોઇ મુશકીલ કામ હો !

સલમાન—પૈસેકા ધનતેજમ હો તો દમમે કામ અંજામ હો.

મનસુર—અગર કોઇ ખુન કરના હોતો !

સલમાન—ખુશીસે અપની છંદમીમે બરમલા કાદું.

અમર પૈસા શીલેતો એક જમાનેકા મલા કાદું.

મનસુર—અમર ખુન કરનેકે વૈકત હાથ થમ જાએ, આ આર
કીમી બાતકા ખ્યાલ દિલમે આ જાએ તો મુદતકી રકમ જાએ.

સસમાન—

માની.

ધારો સખકા હે સરદાર પૈસા
 કોઈ ખરચે જો દામ ઉસકાહી બને કામ;
 વોહી પાવે આરામ દામસે હોવે કામ,
 દામસે પાવે નામ, રહે પક્ષેમેં ગર ચાર પૈસા
 જોડે ખરચે પૈસેકે હે હામી ધાર ગાર,
 લેને દેના હે ખોહાર પૈસેકા;
 સારે પીધારોમે હએ પીધાર પૈસેકા
 સબી સરદારો દરબાર પૈસા
 બના આલમમે ધારોકા ધાર પૈસા,
 કરે નામી હજારોમે ચાર પૈસા;
 ધારા કેસા બના હએ ધાર પૈસા,

મનમુર—

રખાઈ.

સાચાશ મરદોમે એસીહી લીધાકત ચાહીએ,
 રકમ કુચ્છ ન ચાહીએ આર ન મુરચ્છત ચાહીએ.
 કામ જીસ દામસે બને વો લીધાકત ચાહીએ,
 હે મંદા વોહ સાહ જર જીસે ખામનેમે નહી,
 મુરહીસોં છી આખર સારે જમાનેમે નહી.

સસમાન—શરમાઈએ અખ જરકી લાલચસે રજોમે ખુનકા
 નિશ હે, અકલો હોય શરમોશ હે.

મનમુર—ખુનસે એ સસમાન મેરી જાત સમી માન તું,
 વોહીસી તકલીફ એક મુદતકી રાહત માન તું.
 ખુન કરના શાહગઢેકા મુઝે મનમુર હે,
 કામ છે કરદે તો તેરી મુશ્કરસી સખ દુર હે.

સસમાન—કોન શહેજાદા જીસે ખુનકા ધરાદા ?

મનમુર—શહેજાદા જહાંગીર, આજકે મહેર બેખીર.

સસમાન—કીયું કરાતે હો કીરસી આજકે દીલખીરકા ખુન,
 શીર ખુનબી એસા કે જહાંગીરકા ખુન.

મનમુર—કીયું ન મનમુર હો ઉસ આજકે નાહંકા ખુન.
 જીસે આજસ હો રહા હે મેરે અરખાનોંકા ખુન.

સલમાન—અરસોસડી હૈ ખાત નમક જરકા ખાવું મૈ.

પ્હે જરપરસ્ત હાત ઉસી પર ઉઠાવું મૈ,

મરખતું ને કબી પ્હે ખીઆવબી દીવમે લાવું મૈ.

મનસુર—હો ઐય જરમે હાસીવ સવાબસે બહેતર,

વો મુ-હા હૈ હમરો અખખસે બહેતર.

સલમાન—અખખ સમજે સગલે સવાબસે બહેતર,

મીત્રેગા કોઇ ન અહેમક જનાબસે બહેતર.

મગર પ્હેલી તો રમાઇએ કયા ઐસી બેખસી હૈ

જો કે ઇસ બુદ્ધિપર કમર કરી હૈ?

મનસુર—નેક નામી નહી અખ દહેરમે દરકાર મુજે,

કરતી હૈ આરબુએ ઇશક મુનેહગાર મુજે.

સલમાન—અજ કેસા ઇશક ઐાર કીરકા ઇશક !

મનસુર—મહેરખાનો મેરી માશુક હોકર જહાંગીરકા દમ બરે,

ઐાર રનસુર મુનાહોં સે હરે ઐસા કામ કીસીકી બલા કરે,

સલમાન—હાં અમર વસ્લહી મતલુબ હૈ તો આપકી ઐાર
હતકી મુશ્કાત ખુબ હૈ.

મનસુર—મમર ઇરકા કયા મતલુબ હૈ પ્હે ખાત તો ઉસે
ના મરખુબ હૈ.

સલમાન—અજ મૈ જીએવાર હું ઉસ્કો કખ્ખમે લાનેકા તૈયાર હું,

મનસુર—બસ બસ પ્હી અરમાન હૈ.

સલમાન—અજ પ્હે કામ તો આસાન હૈ!

મનસુર—આસાનકા કયા સામાન હૈ

સલમાન—સુ-બે જો કુચ્છ બધાત હૈ જો આપ આજ રાત
કો કખસ્તાનમે જાવોમે તો વહાં મહેરખાનોકો પાંચમે, મૈ મહેબ્બ
દેકે ઘાંકમે આપકો પહોચા દુંગા, મહેરખાનોસે આપકો મીલા દુંગા,
આમે આપ જાતે ઐાર આપકા કામ.

મનસુર—તો બસ કીજે કામ લીજે ઇનામ. (દોનોકા જાના)

બાબ દુસરા.

પરદા પાંચવા.

મહેલ ફલાટસીન.

ફરોખ—અંચે વજર મે નજર કયા વહે સય ચુકતાર હે કે
ધસ ખત કા રાકીમ જહાંગીર હે?

વજર—જ હા ફગુર.

ફરોખ—આસગાનકે સીતારે મુનવર દે યા સીયાહ! જૈસા તેરે
જહનમે આયે તસબુર કર, આગાન જમીનકે ગીર્દ ગર્દીશ કરના
હે યા નહીં, જૈસા તેરે ખીયાલમે આયે સમઝ, ફરિયાએ જખારમે
ખાની મૌજુદ હે યા નહીં? ધસપે યકીન કર યા નકર, રાસ્ટીકા
ફરીસ્તા સય કહેમા યા નહીં? ધસપર ચાહે શુબાહ કર યા નકર,
રાકીમ આપકા હકીર ફકીર, મહોબ્બતકા અસીર જહાંગીર, એ
વજર રોચન જમીર કયા વહે સય ખાત હે કે જહાંગીર તેરી બેટી
મહેરખાનોકી ધરકમે દીવાના દીલગીર હે, ઉરકે શીરાકમે અસીર હે,
અમર વહે સય ચુકતાર હે તો ધરકા સચુત દરકાર હે, કે કહેબદે
જહાંગીરકા જુનુ હજરતે ધરકકી બદોલત હે.

હુમાયુ—ધસમે કયા શક વ મહનત હે, આપ જરા આડમે
હોકે મુલાહેબ શરમાધએ મે ચહેબદેસે જુક છેલતા હું.

ફરોખ—નહી નહી, આહ! ખુદા જાને કયા ખાત હે જહાંગીર
કે સામને આને ઐર ઉસેસે આંખ મીઝાનેકી મેરી હીમ્મત નહી
પડતી, લેજીન આજ ઉરકી વાલીદા ખુદ મરકા ઉરકા ધદીયા બેને
તખ્તીરામે મુદતમુ કરેકો આયેગી, મુજે યકીન હએ કે વોક
અપને ફરજંદકા રાજ મુજસે છુપાયેગી, મેરે હુમાયું રસકે રહાતું ધસ
મેકેપે તમામ દુનીયામે ફક્ત મે તુમકો અપના ઐરખ્વાહ પાતા હું,
મુજે યકીન હે કે તુમ ઉન્હોંકી ચુદતમુ સુનકર મુજે સુનાવોમે, અ-
પના મમનુન વ મચકુર બનાવોમે. (ફરોખકા જાના જહાંગીરકા આના)

હુમાયુ—કહીએ ફગુર મીનજે આલી.

જહાંગીર—લાડિયાલી.

હુમાયુ—ફગુરને મુલામકો પૈખાના?

જહાંગીર—ખુબ પૈખાના, અંછી તરેહ જાના.

હુમાયુ—મેં કોન કું, ઐર આપ કીસ લીએ ખામોશ હે ?

જહાંગીર—આપ મનુમ તુમા નૌ શરોશ હો.

હુમાયુ—પેર ખાહોસે હે જો ના મહેરબાની આપકી,
બદલી જતી હય બહોત અબ બદલુમાની આપકી.

જહાંગીર—મેરે હકમે કઈ દોનોકી હાલત એક હય,
મહેરબાની આપકી ના મહેરબાની આપકી.

હુમાયુ—કયું છે પરેશાની કીસ લીએ ?

જહાંગીર—આખીર છે બેધબાની કીસ લીએ ?

હુમાયુ—રહે કયા એતબાર હે ?

જહાંગીર—આપ બડે ધમાનદાર હે.

હુમાયુ—રહેવો હુન્નુરકી કદર દાની.

જહાંગીર—હુન્નુરકી નહીં બડે હુન્નુરકી મહેરબાની હે બહા
સૈતાનકે ધરકે વલી આપકી એક લહકીલી હેના.

હુમાયુ—વો તો હુન્નુરકી કનીજ હે.

જહાંગીર—કનીજ નહીં બલકે હર દીલ અજીબ હે.

હુમાયુ—ધરકે કયા માને ?

જહાંગીર—શા માયેને, મુરજકી જોતસે આયેનેકી તકપ
કમાદા કોતી હે, જરા ઉરકો આફતાબકી રોશનીસે બચાધયેમા, વના
પજતાધયેમા.

હુમાયુ—આપકો ઉસ કી બલામ ખુરામસે મરજ ?

જહાંગીર—ઐર કુચ ખીયાલ તો ખુદા ન કરે હમદસ્તીએ
ફરન જરર હે.

હુમાયુ—તો કયા ઉરકો ફરન તબારકુન હે ?

જહાંગીર—રહે આપકો ફરન જન હે.

હુમાયુ—ધસ હમદર્દી કા મતલબ ?

જહાંગીર—બન્દેગાને ખુદાકા ફર્જના કે હસ્કકા મર્જ,

શાએર.

નેકી કરકે નેકકો બદલેકી નહીં આસ,

દામ ના માંત્રે કીસેસે કુલજે દેવે બાસ.

હુમાયુ—મેં સમજતાયા કે હુન્નુરકો મર્જે ખામાન હે, મમર
ધસ જીનુનમેલી આલી દીમાગીકા ધયાન હે,

જહાંગીર—તો કયા આલમે જીનુ મેરી તન્દીબત બદલ
સકતી હે, ઈ ખીયાલસ્તો ખુદાલસ્તો જીનુ.

શાએર.

માનેકા કીકનાહી જલાવે જલ્દે અપની ઉભસ ન ળેડે,
કાલુમે પીસ જાએ ઇપ પીસકર અપની મીઠસ ન ળેડે.

હુમાયુ—હુનીયાંદારોંકે તખીઅતકા કયા એતેખાર હે, જાં
કાંઈ દીક્ત પેશ આતી હે તો ફારન નીયત ખીગડ જાતી હે.

જહાંગીર—વોહ તુમારે જેસે રકાબી મજલુખ વાસે જીયાન
હે, જીનકા દોલ્હાકી લાલચસે કમિતેહાન હે.

દોહા.

હત્તી જરદી ના તજે ખટરસ તજે ન આમ;
સીધ વન્ત ગુન ના તજે, ન ઔગુન તજે મુલામ.

હુમાયુ—મતલબકે વાસ્તે જો મ હો વો ચોડા હે.

જહાંગીર—ખસર અપના અચ્છા ખુરા દેખતા હે,
ખદી ઔર નેકી ખુદા દેખતા હે.

હુમાયુ—કીસી ઔરકોબી આપસે મીલનેકા ઇશ્તીયાક હે.

જહાંગીર—વો કોન મુખતીલાએ શીરાક હે?

હુમાયુ—કીસીસે કુચ્છ દોસો કરાર હે?

જહાંગીર—દીવાનોંકા કરાર મેકરાર હે.

હુમાયુ—મહેરખાનોસે.

જહાંગીર—(ના મહેરખાનોસે) ખસ જાને દીજે ઉક મેવજ
કોમકા જીકબી ન દીજે.

હુમાયુ—યહે તો ફક્ત આપકા ગુમાન હે, કીસીસે મીલનેમે
કીયા તુકસાન હે.

જહાંગીર—કયા આંખોકા પાની ઢલા જો ખરમલા મેટીકા
મેઝ મીલાના અચ્છા જાના, અગર યહે પેશા અખતીયાર કીયા હે
તો કાંઈ દીક્ત મદ તાકાશ કીજે, યા ખડે હુન્નુરસે અકલ્લી રસ
ખાસ્ત કીજે.

હુમાયુ—ચાહે દીવાના હી કયું ન હો મંગર ગજબકી ચુટ-
દીવાં લેતા હે આપકા હરેક જવાબ ફરજી શીકન હે.

જહાંગીર—મંગર ખુને નાહકકા જવાબ ખાકી હે.

હુમાયુ—ખુને નાહક કેસા?

જહાંગીર—જરસે હાંસીલ હુવા હે ચેસા.

હુમાયુ—તરસીલવાર ફરમાઇએ.

જહાંગીર—મેરી તખએ મહેનુખ હોતા હે જહીર—મેરે

કદમે મહેજુપે હોતા હે જહીર, સદક બનકે ગઈપે હોતા હે જહીર—

યહે કીસ કુશતએ બે ગુનાહ કાલુ હુ હે.

હુમાયુ—મૈના યહે ચાહતાયા કે આપકો ઇસ આવારા ગઈસે છુડાઉ, હવા ઐાર ધુપની શીદતસે બચાવું.

જહાંગીર—તો કયા કદમે ચલા જવું? નહીં અબી દેર હે, બડે બડે અરમાનોકા ફરીયા હાઇલ હે.

હુમાયુ—આપકી વાલીદાકો આપસે મીલનેકા ઇશ્તીયાક હે, જરા ઉનકોબી અપની સુરત દીખાઇએ, યહે ચાહતી માકી યાદ દીલસે ન જુલાઇએ.

જહાંગીર—માતપીતા સબ નામકે સબ ફનીયાકા યહે ઝનઝટ હે, આનબસા જીસ ઘાટમે તુ વો ઘટ નહી હે પરઘટ હે.

હુમાયુ—માઆપકા હક જુલાના જી જલના કયા આપને ખીત્તાફે શરીયત નજના, આપ ઈરીએ મૈ ઉનકો ખુલાલાતા હું.

જહાંગીર—બહેતર જાઇએ ખુલાઇએ.

મલકા—હાં, હાં, પીયારે જહાંગીર કયા હાલ હે કીસ તરફ ખીયાલ હે કેસા મલાલ હે?

જહાંગીર—બતલાવું કયા મૈ જો દીલમે રંજો મલાલ હે,

ખુદ દેખીએ ફકીરકી સુરત સવાલ હે.

મલકા—બેટા તુમને અપને બાપકો બહોત નારાજ કીયા.

જહાંગીર—અમ્માંજન આપને મેરે બાપકો બહોત નારાજ કીયા.

મલકા—હય ! યહે ગુસ્તાખાના જવાબ ?

જહાંગીર—હેં યહે બેહુદા સવાલ ?

મલકા—ઐ લડકે યહે આજ હે કયા ?

જહાંગીર—ઐ ઇસમતદાર ઐારત આજ હએ કયા ?

મલકા—કયા તુમ મુજકો જુલ ગયે ?

જહાંગીર—ઐ કાશ કયા અચ્છા હોતાજો મૈ આપકો જુલ બયા હોતા મગર મેરે લોહે દીલપર નકશે કલહીજર હો ગયા આપ મલકા હેં અપ અપને દેવરકી બીબી હેં, આપ મેરી મા હેં યાને આપ મેરી માં નહોતે તો બહોતીં અચ્છા હોતા.

મલકા—જહાંગીર મુજે પહચાનો મેરા અદબ માનો.

જહાંગીર—ઐ સાહેબે ઇસ્મત બાનો આપ કીસ આરામ ખાહમે હેં, કાતીલ ઐાર મકતુલ સબ મેરી નીગાહમે હે.

મહકા—ઇલાહી ખૈર રહેતો કુચ્છ રંગ બેરંગ માલુમ હોતા હૈ.

કુચ્છ મરતમે પે અપને બડોંકી નજર નહી,

મૈ ડોન હુ તુમારી તુમે કુચ્છ ખખર નહી

જહાંગીર—મુજે ખુબ અચ્છી તરહ ખખર હૈ કે આપ
અપની દેવરકી બીબી હૈ ઐર મેરી ચચી હૈં.

મહકા—હુવા હૈ સીલસીલા કીતના જુનુને ખફત સામાંકા,
રફતારે હયાસે ચાહીએ ચાકે ગીરેબાંકા.

જહાંગીર—હજુર અરસોસ છોડા આપને અંદાજસે ચલના,
રહે બાતે મક્કરકી મરદુમે સરઅફરાજસે ચલના.

મેરેહી સામને દામન ઉઠાકે નાજસે ચલના,

રહે હીર મુઝસે હી ઉલ્ટા ગીલાચાકે ગીરેબાંકા.

મહકા—જુનુ હૈ કયા સાપ આંસતીંકા—ન ખૈફે દુનીયા ન ખૈફ દીંન કાં,
અજબ હૈ નકશા દીલે હજાંકા—ન તુમને રખા મુજે કહીકા.

જહાંગીર—શુનસે કયુ ન હો કલબ મુજતર—ફરેએ દુનીયા હૈ રહે સરાસર,
હૈ ખુને નાહકસે દીલ મુકદ્દમ—મગર રહે હૈ ફેસલાં ખુદાપર;

જો ચુપ રહેગી જબાને ખંજર—લહુ પુકારેગા આરતીંકા.

મહકા—જહાંગીર તેરી આંખોસે મુઝે ડર માલુમ હોતા હૈ.

જહાંગીર—આહ ! મૈ ઇન્ આંખોસે ડરતા હુ જીસમેએ શ-
રમીને ધર બનાયા હૈ. મૈ ઇસ દીલસે ખૈફ કર । હું, જીસને ખૈફે
ખુદા બુલાયા હએ. આહ લાનત હૈ ઇસ દુનીયા ઐયાર મક્કર-
પર જો એક ફાહેશાકે લીમાસમે અહેન્ને ખખીસકી આંખોમે સમાઇ હૈ
યગાના જાનકે દુશમન હુવા યગાનેકા

લહું મુફેદ હુવા ઇસિતરહ જમાનકા.

મહકા—જહાંગીર તેરી હાલતસે મુજે ખૈફ આતા હૈ મૈજતીહું.

જહાંગીર—જરા ટૈરીએ, દમ લીજીએ, મૈ આપકો એક આ-
ઇના દીખાતાહું જીસમે જલીમ વ મજલુમકી તસ્વીર હૈ, અબ મેગ
વક્ત અખીર હૈ, દેખીએ ઇસ તસવીરકો મુલાહેજ કીજીએ, મેરે
વાલીદે મરહુમકી તસવીર હૈ દેખીએ, કેસી સમરત જમરદ કી
નીશાની કે મોહ સુલતાની જમશીદ, ફરીદું, નૌશીરવાની ઇસ્કો દેખકે
મેરા દીલ તાજીમ બજા લાને ચાહતા હૈ, રહી આપકા અબ્વલ શો-
હર થા, ઐર અબ રહે આપકા શોહર હૈ. કે જીસને હકીકીબાઈ
દૌલાદ કોખાલીયા, ઉસ્કો નહેસ કદમોકે તલે દખા લીયા હૈ, દેખીએ

ઇસ તસ્વીરકે સામને એ કેસી સજતી હે, જેસે માહ રોશન કે સા-
મને સમે તારીક, ગુલાબકે સામને ધતુરેકા ફુલ, અપને બાઈકા ખુન
કરનેસે ઇસકી સુરતપર ફીટકાર બરસ રહી હે. નજીસ રહ ઇસકી
મગફેરત કો તરસ રહી હે.

મદકા—અરે ઠેર ઠેર કમા કરતા હે ?

હુમાયુ—અરે દોડો દોડો કોઈ બચાવ.

જહાંગીર—હાએ એ પડે કે પીછે કીરકી આવાજ હે, કયા
કોઈ ગમાજ હે. (જહાંગીરકા હુમાયુકો મારના)

હુમાયુ—અરે માર હાલા ખુદાયા એ કયા કહેર આયા ?

મદકા જહાંગીર, જહાંગીર.

જહાંગીર—ચુપ ! ચુપ !!

મદકા—યા અલ્લાહ ! ઇસ આદતસે બચાના !!

જહાંગીર—અસ હે ખેર ઇસીમે કે ગોગા ન મચાના.

હુમાયુ - હોતા હે નજરમે મેરે તારીક જમાના.

મદકા—અબ એક ખુન તો કીયા અબ તેરા કયા ઇરાદા હે ?

જહાંગીર—કયા એ ખુન ઉસ ખુનસે જ્યાદા હે ?

મદકા તો કયા અબ મુઝકો મારેગા ?

જહાંગીર—મજબુર હુ ઇજબત નહી, કૌન હએ ? તુઃકમ
બખ્ત પાજી રસીયાહ, મે તો સમજાયા તેરા જહાં પનાહ હે. ખેર
અબ નાપાક જહનુમકી ખુરાક, અપને જુહાક કે લીયેલી કોઈ જ-
ગેહ તાલાશ કરતા (મલકા સે) આપ કયું ઇસકદર ડરી જતી હે,
થરથરાતી હે, આપકા દીલતો એસે નજમરોં કા આદી હે, હર મોતકે
બાહ સાદી હે.

મદકા—તુ જો કરતા હે એસે સખ્ત કલામ—

એસા બદ મુઝસે કયા હુવા હે કામ.

જહાંગીર—પુછતે, શર્મ કયા નહી આતી, તુમે કુચ્છબી હયા નહી આતી;
ઓ બદકાર તુને કીયા હે વો કામ ખરાબ,
જીસસે ઐરતોંકા હો નામ ખરાબ;
તેરે બાઇસ સે ઐરતોંકા સદા શર્મસે દેખના પડે નીચા.
બાક તુને કીયા ચરાચતકો, કાગ તુને લગાદીયા ઇસમતકો,
ખો ગઈ હહેરમે વફાદારી, ઉઠ ગઈ પાકદામન સારી.
ઓ મફાર તુનેકી હે વો બદકારી,

જુસ્મે મહોબતકા નામ હો બીમારી.

રસ્મે શાદી કે વકત કાલે નીબાહ,

હો ગયા સુવાંગ વ તમાસા આહ.

મહકા—હેમકર જહાંગીર રહેમકર મે તેરી માં હું.

જહાંગીર—મે શરમીદા હોતા હું કે ને મેરી માં હે, વોહ મેરી ચચી હે, જહાં ગમ હે વહાં શાદી રચી હે.

મહકા—અસકર! જહાંગીર અસકર!! મેરા કલેજ મુંહકો આતા હે.

જહાંગીર—કયા આસ્માનો જમીન યાદ નાક હે, કયા ફરીશતોંકે કાનમે આવાજ જાતી હે, કયા મૌત આતી હે?

મહકા—બેટા તેરી બાતેં મેરે દીલમે શમશીરડી તરેહ શીરી જાતી હય.

જહાંગીર—ઓ ખુશી ઓ દગાબાજ માત્રીકે તખ્તો તાજ.

મહકા—ઉફ! કીસ કહર વહરાત કા જોશ હય, અકલો હોશ ફરામોશ હે અરે કોઇ જવો અખ્તરકો ખુલાવ?

જહાંગીર—ચુપ! ચુપ!! (જહાંગીરકા મહકાકો મારને જના રહકા આના.)

મહકા—અય મહાશીજ જાને રહકી મુજકો બચાલે અપને પહેલુમે છુપાલે. શએર.

બડા આજાબ હે પહે જુસ્મના તવાંકે લીયે,

રહાહે જુજએ બદન સીરફ ઇમિતીહાંકે લીયે

જહાંગીર—ખેર હે હુજુરને કયું તકલીફ ઉઠાઈ?

મહકા—હાયેરે ખુદા જાને મેરા દીવાના કીસસે બાતેં કરતા હે?

જહાંગીર—તાલીમે હુકમ શાહસે મદલત સઆર હું.

મગર એમાલે કારપે મય ઉસ્તવાર હું.

રહ—શાયાશ, ઐ મેરે રંગોં કે પાક ખુન, અપના ઇરાદા ન લોના, ઉસ મકતુલ બાપકે કાતીલકો ન છોડના. (મુખઅમસ)

જહાંગીર—ઇરાદા તોહુ તો જામતકા બોસ્તાન ન મીલે,

જો ઐશ ચાહુંતો ઐશ જાવેદાં ન મીલે.

જહાં મે મર કર બી રહ મેરી કરાર ન લે,

જો અપને દુશ્મનકા સર ઉતાર ન લે,

પીઠરકે જુસ્મમે પહે જુસ્મે નાતવાન ન મીલે.

રૂઠું—કાબાલ. જનક અદલાહ પાપને દુકદર એસે હોતે હે,
ને હમે સમસીર અસલી કનકે નેહર એસે હોતે હે.

જહાંગીર—એ સુસતાને આલીશાન (રહકા માએબ હોના).

મદકા—હાએ મે દેખ દેખકે કુદતી હું, રહે તેરા કયા હાલ
હે ? કીરસે જવાબો મવાલ હે ?

જહાંગીર—ચશમે બુલબુલસે મેરી આંખકા સામાં દેખો.

મદકા—કહાં હે વો સામાં મુજસે તો કર બયાં ?

જહાંગીર—વો કાલીમે જાં જસમે નાતવાં.

મદકા—આખીર કહાં ?

જહાંગીર—દેખો વો કાન જતા હે ?

મદકા—હાપ રે તકદીરકા લીખા જહાંગીર ! તુને મેરે
દીક્રે દો દુકડે કર કાલે.

જહાંગીર—હાં, ઉસમેસે એક નાપાક દુકડા રેંક દીજે, ફ-
સરા ખુદાકે હવાસે કીજે.

મદકા—રહે તો દીવાના હુવા હય, ખુદા જાને જોસે જુનું મે
કયા બક રહા હય ?

જહાંગીર—અમ્માજન, આપ મુઝે દીવાના ન સમજો, મે
સીપ ના હું રહે તુમ્હારે પાપોંકી બદોલત મેરે બાપકો ઇશ મુજસીમ
જસમ મે દો મતલા આના પડા, ખૈર, ગુજસ્તારા સલવાન, આ
ધનદારા અહેનીયાત. અબ દરગાહે ઇલાહીમે તૌઆહ કીજે, ઔર
આપસે ઇસ બદમારકી ખીખી કહેલાના છોડ દીજે, ઇસ કી જોજીયત
કા રીશત તોડ દીજે, જબ મે આપકો વફાદાર પાવુંગા, તો સમ્મી
વાલીદાકી તરફ અદબ બજા લાવુંગા, ઔર આપકે કદમોંપે
સરઝુકાવુંગા.

બાબ દુસરા.

૫૨૬૩ છટા.

કબરીસ્તાન.

મહેરબાનુંકા આના.

મહેર—પીયુ' મીલનકી બતીયાં, સુન આઇ હુ મૈ રતીયાં,
 ધર છોડા, દર છોડા હય, આજ પ્રેમકી લાગી હય મોહે;
 રહે દીલપર ગઈ હય કતીયાં—પીયુ' મીલનકી.
 કાસી લાગે, બારી લાગે, રૈન દુશમન બની,
 મન ધબરાવે છુપા ઉઠલાવે, ફાટે છતીયાં—પીયુ'.

જખાની.

ઐ સલમાન રહે કબરીસ્તાન વીરાન મગર મેરી તો દેખકે જતી
 હે જન, જહાં નજરોમે તારીકી બઢતી જતી હે. બદન થરરાતા હે
 દીલકી વહશત બઢતી જતી હે.

સલમાન—આપ ઇસકકર નધબરાઇએ, જરા સખ ફરમાઇએ
 મૈ જતા હું આર આપકી ઉનકે ખબર સુનાતાહું,

મહેર—નહીં તું ન જા મૈ અકેલી રહે જાવુંગી તો આર
 છુપાઈ ધબરાવુંગી,

સલમાન—લીજીએ વો આયે હો ઇજાજત તો અબ બન્દા જાએ.

(સલમાનકા જના, મનસુરકા આના)

મહેર—પીયારે જહાંગીર આજ રહે મેરી કેસી તકદીર ?

શએર

નખજે બીમાર જો એ રશકે મસીહા દેખી,

આજ કીયા જાતે હુવે આપને દુનીયા દેખી,

મગર રહે તે બતાવ ? ઇસ અંધેરી રાતમે મેરા ખુત્તાના કયા
 જરૂર થા શાયદ ઇમિતીહાન મંજુર થા કીયું આપ મુંહમે નહીં ખોલતે
 જખાન કીયું નહીં ખોલતે ?

મનસુર—ઐ જહાંગીરકી ચાહનેવાલી, વોહ દીવાના તો કોસો દુર હાએ.

રહે તેરા આશીકે સાદીક મનસુર હાએ,

શાએર.—ખુશા નશીબકે માથુક બે ખખરસે મીલે,
જ્યાં જ્યાંસે મીલે ઐર નજર નજરસે મીલે.

મહેર—ખીનાબ હમકો જો માથુકકા ઉધરસે મીલે,
જવાબ સાદ હરેક ખાતકા ઇધરસે મીલે,

મનસુર—અજબ હાલ દીગરશુ હય કલ્મે મહેનુંકા.

ગુમાંહય અપકે મજનું પે સખકે મજનું કા

ઇધર ઉધર લીયે ફીરતા હમ દૌર ગરદુંકા.

આજદી કાઅબ્બે મે નાકુસ દહર મેઝુંકા,

કહાં કહાં તેરા આશીક તુજે પુકાર આયા,

મહેર—આપને સોંચી હય વોહ ખાત હય ઇંસ મકાંસે દુર,
દસ્તે ગુસ્તાબ કા રખીયે મેરે દામનસે દુર.

મનસુર—યાદ રખના અબ્બી જો રહા મંય અરમાન સે દુર;

જાન બી મેરી ન હોવેગી તેરી જાન સે દુર.

મહેર—કનલસે જો બર આયે મેરે કાતીલકી મુરાદ,

વહે ના મુમકીન હય કે પુરી હો તેરે દીલલી મુરાદ.

મનસુર—ઇંકાર મુજસે કરતી હય એ જાન કીમ્ત લીયે ?

મહેર —હય મુરદા દીલસે વસ્લકા અરમાન કીસ લીયે ?

મનસુર—મુજસા તુમ્હારા આશીકે નાદાં કોઈ નહીં,

મહેર -મુજસાબી બેકારારો પરેશાં કોમ નહીં,

મનસુર—જીસ્કા દીલ દુજદીદા નજરોસે છીના ઉસે જલાના
સતાના કોનસા હય કરીના ?

મહેર—દેખ મનસુર જહાંગીર બાતા હોગા,

મનસુર—કહીં જંગલોંકી ખાક ઉડાતા હોગા,

મહેર—હાએ કમબખ્ત સલમાનબી મુઝકો અકેલા છોડ ગયા,
એ પીયારે જહાંગીર તું કીધર હૈ, કુચ્છ નમુરાદ બાનોકીબી ખખર હૈ?

મનસુર—ચુપ ! એ શરીર કેસા જહાંગીર ઐર કહાંકા સુત્રમાન,
હમારા હુકમ તુ નકો વહાં લાયા, લે બતલા અબનેરી સમજમે આયા

ગાના.

મહેર —દીવસે દુર કર વહે ધીયાન પુરા ન હોગા અરમાન.

મનસુર -હૈ જાનો મનનેરા, હૈ માલો ધનનેરા, સરનેરા તન તેરા બેગુમાન

મહેર—દુર હો રીજાએ એ બદકાર, સુરત કાલીકર ચમાર,

મનસુર—ખબરદાર ! સીતમગાર ! લામો જીમરવા, ખાજ સુ-
દરવા, જન જીમરવા, તુ પીયારી હૈ નીયારી, મૈવારી, બલદારી, કર-
વારી, દીલદારી, મેરીજન.

મહેર—પાક હામનજો હો નાપાકસે હમતાબ ન હો.

નીચકે હાથમે ગૌહર કબી નાયાબ ન હો.

દુર હો રીજલે બદકાર, સુરત કાલી કર ચમાર—પુરા

મનસુર—

મુસદ્દસ

ધમ્તીહાં હમ સે મરીજને તખીઓં કે લીયે.

દીલ હુવા માઈલ રહા તન હબીઓં કે લીયે.

વસ્લ તેરા હો ઉસ બદ નસીઓંકે લીયે

ઐર જન્દા મૈ તુજે છોડું રકીઓં કે લીયે.

આશીકે નાકામસે મીલનમે ગર આર હમે

સાફ કહતા હું તેરી મર્દન મેરી તલવાર હય.

ગાના.

મહેર—જ જ મુજ દેખી તેરી દીલેરીકીશાન, ખાતેં નખના

હુએ સ્હોદે ઝુટે દુર હો બેઈમાન,

ચલ હટ નટખટ દુર હો—જાજ

મનસુર—માનો ધતની બન્તી વારં તુઝમે મોરા પ્રાન,

મહેર—ઐ હેવાન.

મનસુર—પીયારી જાન.

મહેર—યુ હય યુ શૈતાન.

શએર.

અગર તું ફેરદે ખંજર જશકા મેરી મર્દનપર;

રહેગાતા હથ્ર અહસાં કમકા મેરી મર્દનપર.

મનસુર—લે અબ હુશીયાર હો, મરનેપે તૈયાર હો,

શએર.

જહાંગીરકે મીલનેમે તેરી રહે નૌબત આધ;

માતકે બેંસમે તેગી શમે ફુરકત આધ.

મહેર—ઓ બે મુરબત કયા મેરી જાન લેગા ?

મનસુર—રહે ખંજર ધરકકા ધમતીહાન લેગા.

મહેર—કુસુર ?

મનસુર—બે કુસુર.

મહેર—સખખ !

મનસુર—એ સખખ !

મહેર - ખતા !

મનસુર એ ખતા.

મહેર - એ મગર મનસુર એક નજર !

મનસુર—કયા એક નજર ?

મહેર—દેખલું ઉસકો કે જુસકો ઇસક દામનગીર હય.

મનસુર—નામ તો ખતા મુજકો વો કૌન પુર તકસીર હય ?

મહેર જહાંગીર પીયારા માથુક દીલારા.

મનસુર—ચુપ ઓ સીતમ આરા. શએર.

મુજકો હય ઇસ નામસે નફરત ન તુ યહે નામ લે;

ચાહતી હય અગર જુહગી અપની જુમાંકો ચામલે.

રૂમાઇ.

મહેર - ઇસ નામ હીસે ખયના હય પૈમાને જુહગી;

એ યાર કમ હએ યહે બલા ખુલાહાને જુહગી.

મુજકો નહી જહાનમે અરમાને જુહગી,

યહે મૌત ચાક કરદે ગીરખાને જુહગી.

મનસુર લે અખ હુશીયાર હો મરનેપે તૈયાર હો.

મહેર - ઓ નાચાદ મુજ જહાદ મૈ શરીયાદ કરતી હું.

હલાલે મુશ્કીલાતકો મએ યાદ કરતી હું. મુખમમસ.

અએ ગરીબોંકી મદદકે લીએ આનેવાલે.

કીસ્તીએ જુહકો તુશં સે ખયાનેવાલે.

જુલુમ કરતે હએ મેરે દીલકે સતાનેવાલે

તુ મદદગાર હો મેરે રહેમકે ખાનેવાલે.

મેરે મૌલા મેરી ખીગડી કે ખનાનેવાલે.

મનસુર—ઓ મક્કાર અખ મદદગાર હએ યહે તલવાર કોઈ હમમે યહે જુહદી રહ કુદરતકે તહેખાનેમે જતી હએ અના મદદકે લીએ કીસે ખુલાતી હએ ? (જહાંગીરકા આના, પીસ્તોલસે મનસુરકો મારના મહેરકા બેહોશ હોજના.)

જહાંગીર—ધડક રહા હએ કલેજ નાહક યહે થરથરી જુસમે જરપે હએ;

નજરતો ખોલો, તમાશા દેખો, ફક મનસુરકા દારપે હએ.

મહેર—મેરી જન મુજકો દે અપને દામનમે આમાન.

જહાંગીર—ધારી મહેર, દેવો તો ખુશકી મહેર નજીસકી લાશપર કેસી ઇઅરત બરસ રહી હયે. નજીસ રહ મગરીરતકો તરસ રહી હયે.

મહેર—દીલ મેરા મેરે કાબુસે અયે જાં નીકલ ગયા.

જહાં—કયા ખૌફ હયે અબતો આપકા અરમાં નીકલ ગયા.

મહેર—જહાંગીર મુઝે મેરે બાપકે પાસ લે ચલો,

જહાંગીર—મહેર ! તો ઇસ વક્ત મેનેજે તુમહારે કાનીલકો માન, એક ફરજ થા જો મૈને અપને ગ દનસે ઉતારા કયા કહું મૈને તમહેં સખત સદમ દીયા, ઐર એક વાઠૈબુલ કતલ શખ્સકે ઘોકેમે તુમહારે વાલીદકા ખુન કીયા.

મહેર હાય ! હાય !! (બેહોશ હો જના.)

(ડરાપસીન.)

ખાખ તાસરા.

પડદા પહેલા.

જંગલ.

(નદીકે પુલપર મેહરકા આના)

ગાના.

મહેર—જન્દગી કહેતે હેયે દુનિયાંસે ગુજર જાનેકો

જીતડપતા હયે ગલા કાટકે મરજાનેકો;

ઇસ મરજકા ન હયા હજરતે ઇસિસે ઇલાજ.

મઓત આ જાએ મસીહા તેરે દીવાનેકો,

યહે ન સમઝાકે તુઝે ખુદ બી હયે જલના આખીર.

શમઆ કયું તુને જલાયા કીસી પરવાનેકો;

જવાની—જુલ્ફકી ચાલ સખા ચલતી હયે. કયા પરેશાન હવા ચલતી હયે, મએ ઇસ ખાકડે ઢેરપે અપની હસરતોંકી તુરખત ખનાતી હું અબ મએ દુનયાંસે જાતી હું મએ દીવાની તો નહીં ? ખુદ જાને મેરે ચાહનેવાલેને યહે અલકાબ કર્યો દીયા સીખલે હમસે કોઈ આકે જુનુકે અંદાજ, બરસો યાબાં રહે પરન હીલીહી જંજીર; જવાનીમે અરમાન શ્યાદા હોતે હયે. મએ જહાંગીરકે પાસ ચલી

કુનું મુજે રોક લીધાં ? અએ તુરંન ! મુજે હા લે જ, એ હરીયા !
 મુજે બહા લે જ. એ, આ, હો અચ્છા મૈ આધ, નહીં, નહીં, વોહ
 નહીં, આસમાન હય રહ જમી હય, ઇસ સખ્જેકે ફરસપરં મેરે
 કુલોંકી સેજ ખીછી હએ અબ મૈ સોતી હું (સોજના) હએ રહે
 સામાને રાહત નીંદ આનેકે લીએ, અએ અજલ અબ તું આ મેરે
 મુલાનેકે લીએ. કુલ ! કુલ ! ! કુલમેરે જહાંગીરકે લિએ ગુલહસ્તા બ-
 તાને વાલે કુલ, નવી મેરે વાલીદકી તુરબતયે ચઢાનેવાલે કુલ બસ
 અબ મએ નહીં માનતી, રહે કુલોંકી ડાલી, કુદરતકે માલીને મુજે દે
 ડાલી, કુલ ? કુલ ?? અબ મએ અપને જુસ્મકા લીખાસ બનાતી હું

ગાના.

હરહર દીલબર દેખતી દુખ દરિયાં ડુખી નારી;

હઇ દીલબર દીખે દીલ માંહી દીવાની;

જખાની—એલોફીર મુજે ટોક દીયા ? મએ સુપ હો જાવુંગી,
 કબી ન ગાંઢગી. હાં કમબખ્ત હવાકોંભી મુઝસે દુશમની હએ જો
 મેરી ચારેં તરફ આવાજ રૈલાતી હએ.

ગાના.

અપના સો સુપના બયા અબ અપના નહી બાઇ,

બસ જપના ઉસીકા નામ દીવાની મોરી દીલદારીરે,

જખાની—મહેરબાનો કયું બંદી હએ, કુલોને પતોંકી આડમે
 મુંહ છુપા લીઆ ગુચોંને મુંહબંદ કરલીઆ જનવરોંને સુપ રહના
 પસંદ કરલિયા.

શએર.

રહેમ આયા ન કીસીકોબી મેરી હાલતપર,

બેકસી તુહીકર ઇસ ગમમે શરકત મેરી,

અચ્છા મૈ અઇ (મહેરકા પુલપર જના) એ હરીયાકી
 મોજ મુઝકો ખુલતી હય ? મેરા દીલ લહેરાતા હએ.

શએર.

કએદે હસ્તીસે કર આજહ અય નાહની મુજે;

રહે તમના હએ કે લે આગોશમે પાની મુજે.

(હરીયામે કુહ પડના મહેરકા)

નાસીર—હએ ! હએ ! ! મએ રહે કયા દેખતા હું ? ઇસ
 હરીયાને મેરા બેઝ કુમોયા મહેરબાનોકો જનસે બોધા.

આખ તીસરા.

ਪੜ੍ਹਾ ਦੂਸਰਾ.

ਮਫਲ.

311.11.

કરવોખ—ખતમ કયા મુઝપર બલાએ આશ્માની હો ગઈ,

આખર આશકોંકે બહકારીસે પાની હો ગઇ;

કુચ્છ ન સામાં આખરશક્તિ કર સકા બખ્તે સીયાહ.

ગમસે જાને નાતવાં અશસોમ પાની હો ગધ.

પ્રચલે બહને કરદી બહનામ મુજકો ઔર જલીલ;

મેરી રીઝાયા છે મુઝસે બદગુમાની હો ગઘ.

જખાની—હાએ અફસોસ ! ક્રીસ તદ્દ્યારે જાંઘીયાનીસે મીઠા હય તપ્ત સુલતાની ઔર દોલખર લાસાની મગર નહીં મા-લુમ કે આધન્દા ઃયા હો પરેશની, વજીર હુમાયુકો તો મેને રસ્તે પર લગા દીયા થા, ઉંસકે જરી રસે ગહોત કામ નીકલ રહા થા મગર અફસોસ ! વો ખીયારા જહાંગીરકે હાતોંસે કતલ હોકર ગોશયે આતશી મે સો ગયા જોકે સાથ મેરા મનશાલી રૈત હુવા, જહાંગીર કો મેને અપને એક ખરાજ ગુજર બાદશાહકે પાસ ઇસ લીએ રવાના કીયા થા કે ઉંસકા ખાતમા કીયા જાયે, મગર યે તદ્દ્યારની ગઈ બેકાર, વોહ તો બચ નીકલા ઔર રાધી હુવે સાથ કે શીકાર જબ તક કે મુખીલ ઔશ દુનીયાસે નાખુદન કીયા જાયે, તમ તક હુતદ્દ બાદશાહી નહીં, મેને જહાંગીરકી માથુકા મહેરબાનોકે બાધ નાસીર કો મહાં ખુલવાયા હય, ઔર ઉંસકે લીએ નયા દામ બીઝાયા હય.

નાસીર—કોરનીશ બળ લાતા હું ખુંદાવ'દે નીચામત કયા
ધરિશાદ હોતા હય ?

ફરરોખ -કયા ધરિસાદ. જુદમ બેઠાદ, બરખાદ, નાશાદ, બેટા નાસીર, તુમારે બાપ હુમાયુ ચૌર તુમહારી બહન મહેરબાનો કી મોત કા મુઝે અયસા ગમ હુવા હય કે મેરાદીન ખતતા હય.

નાસીર—હાએ મેં અપની કૈશીયત કીસકો સુનાવું જહાંગીર
ને મેરે વાલીદકો કતલ કીયા ચૌર મેરી પીયારી બહેન મહેરબા-
નોકો હોશ વહવાસમે મુતતીલાકર દીયા, વો બીચારી જોશે જુનુમે
કુબકે મરખઈ.

ફરરોખ—બેશક બેટા તુમારે આપકાબી કાતીલ પ્હી હમ, ઔર તુમારી બહેન મહેરબાનોને બી ઉસીકે સહમે શીરાકમે કુબકર જાન હી.

નાસીર—ઔર ગજબતો પ્હે કે વો દોદો ખુન કરકે સાફ અય જાતા હમ આહ! આતીશે કીને સે મેરા સીના જલા જાતા હમ અ-ધસોસ! કેસી લાચારી હમ પાસે નમક ઔર વફાદારી આદમીકો ખુ-જદીલ બના દેતી હમ અધમોસ મેને ઉસ ખાનદાનકા નમક નખાયા હોતા તો બદલા લેને બગેર કબી એન નહી આતા, હા હજુર કે હૈરે હુકુમતમે એસા જુલમ હો જાયે, ઔર આપ ઉસ્કો તદારક ન રરખાયે, ફીર હમ કીસસે વફાદારીકા દાદ પાયે.

ફરરોખ બેટા નાસીર મએ કયા કરે, લાચાર હું, જહાંગીરકે તજે રવીશસે મએ ખુદ બેજાર હું. ઉસકો સખ દેનેપર આ-માદએ કાર હું મગર ઉસ્કે બે અતીયાંતીકે કાંટે રૈયતકે નજરોમે કુલ હએ રીયાયા ઉસપર એસી મરતું હએ કે ઉસ્કા હર એય હુનરસે અફળું હએ ઔર દુસરા સખય પ્હે હએ કે જહાંગીરકી વાલીદા યાને મલકા જો મેરી જાંદગાનીકે સાથ વાખસતા હએ. વો અપને બેટેપર દીક્ષોજનસે ફીદા હએ, અય તુમહી બતાવ કે ઇસ ટ્રાકેપે જહીરા સખ કયું કર દે સકતા હું.

નાસીર - હજુર પ્હે સખતો સય હએ, લેકીન મએ અપને દીલકો કયું કર સખ દે સકતા હું, કયા ચેરીફ વાલીદા ઔર પ્યારી બહેન કા એવજ લેનેસે ચુકુંગા! જમીનકે કુલામે માલાદુંગા, યા ખુદ ગુજર જાવુંગા, મગર ઉસ્કા ખુન જમીન પે બહાવુંગા.

ફરરોખ—અમર તુમ અપને વાલીદકા બદલા લેનેપર આ-માદા હોગે, તો મે તુમકો કુછ રોક થામ નહીં કરુંગા, પ્હે ખ્યાલ દીલમો ન લાના બધ્કે હરતરહ તુમહારા સાથ દુંગા, ઔર જહાં તક મુમકીન હોગા, તુમારી ઇમદાદ કરુંગા, મગર દેખો તુમ અપને ઇરાદેપર સાબીત રહેના, કહીં એસા ન હોકે ચઢતે દરીયાકી તરહ પ્હે જોશ રરામોશ હો જાયે, ઔર બલકત મુદતમે મુજે બદનામ બનાએ

નાસીર—આહા મેરી રગોંમે ખુન જમ જાયે, સાંસ ચલતે ચલતે થમ જાયે, યા આજમ કા ફરીશતા મુજે જહે-તુમમે ઝાંકદે મગર મે અપને ઇરાદેસે કબી બાજ ન આવુંગા.

ફરરોખ—બેશક! તુમ હીમ્મતમે મરદાનગી મે પુરે હો, બલા ઇસ બાતપે કસમ ખાતે હો!

નાસીર—મેં ઇસ શમશીરકી કસમ ખાતા હું કે જુબતક ઇસ્કો જહાંગીરકા ખુન ન ચડાઉંગા કબી બાજ ન આઉંગા,

ફરોખ—અચ્છા સુનો આજ શાહી ખાનદાનકે હુશુર જે એક નાટકકા તમાશા હોગા, જહાં જહાંગીરલી બેઠા હોગા, તુમ અપની તલવારકો જહુર કાતીલ પીલાકર વહાં લાના ઔર કાઢ છેડ નીકાલકર ઉસપર તલવાર ચલાના, યસ એકહી તુલા હુવા હાથ લગાના આગે હમારા જુમ્મા હૈ.

નાસીર - અચ્છા તો અજ બન્દા રખસત હોતા હૈ. ઐર સબ તૈયારી કરકર મૌકેપર હાજરે ખીદમત હોતા હૈ. (જાના).

ફરોખ—બસ ! અજ મેરા મતલબ બર આયા, અગર વહે મારા ગયા તો મેરા પાપ ગયા, અગર વોહ મારા ગયા તો પૌબારા, અગર દોનો મારે ગયે તો ઔરલી અચ્છા હુવા, મે ખુદ તો અલગ રહુંગા, બાલા બાલા અપના મતલબ નીકાલુંગા આપ અલગ રહે, ઐર બલાસેલી છુટે. મસલ હે કે સાંપલી મરે ઔર લાઠી લી ન હુટે.

ફરામજ—શ્રીયાદ, શ્રીયાદ ! બેદાદ, બેદાદ !! જુદમ જુદમ !!!

ફરોખ—હાયે ! કૌન શ્રીયાદ શ્રીયાદ ? જુસ્ને હર્દનાક આવાજસે સંઘાદા.

ચોખદાર—આશતામે ઇકબાલ તાબાં રહે અમીરો વજીર ફરામજ.

મશીર દરે દૌલતમે આયા હૈ, શોર મચાયા હૈ.

ફરોખ—ખીદમતમે હાજર કરો, રૂબોધ.

ઇલાહી કીન આસેબોને મુજે ઘેરા હૈ

સલતનત પાકર રાહતો આરામને મું મોણ હૈ.

દોજખકા અખ્તીયાર ન કસરે બહેશતકા,

દુનીયામે મીલ રહા હૈ એવજકારે જુસ્તકા.

ફરામજ—અફસોસ ખુન ! ખુન !! અય શાહેવાલા શાન ખુન !!!

ફરોખ—ફરામજ કયું ઈતિ કદર પ્રેશાન હૈ, કેસા ખુન ? જે ઇસ કદર હૈરાન હૈ.

ફરામજ—હુશુર જહાંગીરને મેરે બેટ મનસુરકો મારા, વો હુસ્ન કા સીપારા દુનીયાસે સીધારા.

ફરોખ—ઇલાહી એ કયા મેં આજ સુનતા હું, એક કતલ બે-ચુનાહ કે શીક મે મુબતીલા હુવા કે દુસરે ખુને નાહક સે અસીરે બલા હુવા. કીયું કર તુમારા ફરજન્દ જહાંગીરકે હાથસે મારા ગયા કીસતરહ જીનત કો ખીયારા ગયા ?

ફેરામુજ—અફસોસ કીસ જ્યાંસે કહું મૈ વહે માજરા.
 દુન્યાં મે જીન્દગીકા સહારા નહી રહા. હાલતે જીનુમે જહાંગીરને ઉસ
 નૌજવાન કી જનલી.

ફેરાખ—ખૈર સખ કરો મઝે ઇસ ઇન્તેકામસે હરગીજ ન હર
 ગા તુમારા હરમે દીલ ખુવાહ ઇનસાફ કરેગા.

ફેરામુજ—અફસોસ ? હુજુર મૈ લુટ ગયા મેરી તમામ ઉમ્મ
 કી કમાઇ કમને મેરે હાયસે ગવાઇ, દુહાઇ હૈ દુહાઈ !

ફેરાખ—અબ વહે આહોજીરી ખેકાર હય અગર તુમહેં ખુને નાહક
 કા બક્લા લેના હરકાર હોતો જો મૈ કહું વોહ ખાત પસંદ કરો
 મેરી રાયેયે કારે બન્દ રહો.

ફેરામુજ—ખૈર રરમાયે હુજુર બગવર સખ કે મારા નહીં.

ફેરાખ—આજ એક તમાશા હોનેવાલા હય જહાં સખકા
 મજમા હોગા તુમ બી શરીફે મહેશીલ હોના આર એક જામે શરાબ
 જહુર આમેજ તૈયાર રહે, વકતકા ઇન્તેજાર રહે જીસ વકત શરાબ
 કા દૌર શુર હોતો વહે કારરવાઇ શીલ દૌર હે કે અસનાયે દૌર
 મે સાગરે સમ આલુદા જહાંગીર કો દેના ઇસ સુરતસે અપને નાજ
 પરવરદા ફરજન્દકી મૌતકા ઐવજ લેના. રૂખસ્ત તુમ જાવ, વકત
 કા ઇન્તેજાર કરો. (ચલા જતા હય)

ફેરાખ—બહોત ખુબ જાના

જાએ સારી ખેકારી દીલકી ખુદાયા

દુર ગમ દુર ગમ હુએ હમ પર ગમ હરદમરે

મારાં જાએ જો વોહ જહાંગીર ના સજ

જાએ જાએ જાએ સખ ગમ અપના

બરમલા શીરમજા મઝે ઉડાઉં સદા

મેરે દીલકા મંશા જાનો સલીપર અયાં

ખાખ તીસરા.

પરદા તીસરા.

રાસ્તા.

તમાશેવાલા—હુજુર આદાબ અર્જ હયે.

જહાંગીર—આહા તુમ આ ગયે ? દેખો જીસતરહ બતાદીયા
 ઉસી તરહ તમાશે કો અદા કરના.

તમાશેવાલા—હજીર ખુદાને ચાહાંતો વહી હાલત કર દી-
ખાવુંગા.

જહાંગીર—મગર એક બાતકા ચાર ખીયાલ રહે કે નકી-
બોંકી ખુશનદ આવાજકી નકલ ન ઉતારના, તમાશા કરનેમે ઇતના
મુખાલગા નહો જો અન્દાજસે મુજર જાયે, કોઇ ગૈર શીકરા જ-
ખાનસે નીકલ જાયે

તમાશા—હજીર આજકલ આમ તખીઆન ગૈર મજલકો
પસંદ કરતી હય આજકલ કુચ્છ એસાહી ફસ્તુર હૈ ઇસલીયે કામ
કરને વાલાબી મજબુર હય.

જહાંગીર—નહીં દુન્યામે એસે લોગબી હૈં. જો ઉમદા ખ-
યાલાતકે કદરદાન હંય તારીફે સુખુન તો વહે હય કે કોઇ ગૈર શીકરા
જુખાનસે ન નીકાલા જાયે. મૈ બહોત નફરતસે દેખતા હું કે કે.ઇ
સુલખુદા આદમી આન્માન ઔર જમીન સરપર ઉઠા લેતા હૈ. (ત-
માશેવાલે વ જહાંગીરકા જના અખ્તરકા આના.)

અખ્તર યા અલાહ! આજ શાહેજદે જહાંગીરને મુઝે
કયોં યાદ ફરમાયા હૈ ક્યા કીસી દુશ્મનને સતાયા યા કોઇ મુશ્કીલ
કામ પેશ આયા હૈ ખૈર જના જુરર ન જાનમે કુસુર હૈ.

(ગાના.)

જવું જવું દીલમેં ઉપસર વારડું,

કુરખાન હરઆન મઝે રહુ ઉસપર.

યારો ખુદા હઝે શાહીદ મેરા—ગીરેગા પસીના જુસમ ઉસકા

ખુન મય અપના બહાઉ—તેગ અયસી મંયે ચલાઉં

સર લાખોં કે ઉડાઉ—નામ દુશ્મન કો મીટાઉં.

બાબ તીસરા.

પરદા ચોથા.

ડબલ ઇસ્ટેજ.

જહાંગીર—આહા અખ્તર મીરજ તુમ આ ગયે, આવ
બાઈ ખુશ આખરી વક્ત સુરત દીખાઇ. શએર.

ગનીમત જાનયે મીલ બૈઠનેકા.

જુદાઇકી ઘડી સરપે ખડી હય.

અખ્તર—આપતો એસે માયુસીકે કલામ જખાનસે નીકાલતે

હે કે મેરા કલેજ હીલ જતા હૈ, સબ અરમાન ખાકમે મીલ જતા હૈ ખુદા મદદમાર હૈ કીર કયું ઇન્તેશાર હૈ ?

જહાંગીર—વાકિલ ઇસ દુનીયાંકી બરી મહેરીલ મે મૈ તુમકો એક અપના ખૈર ખવાહ પાતા હું, સમ્યા દોસ્ત જનતા હું.

અખ્તર—મૈ સરમીન્દા હોતા હું કે આપ મુઝે દોસ્તકે લક્ષ્ણ સે માહ કરતે હૈ મુજમે તો હુજુરકી ગુલામીકી બી લીયાકત નહીં હય.

જહાંગીર—અખ્તર ઇસ વકત બાદશાહકે સામને જો તમાશા હોનેવાલા હૈ વો મેરે મરહુમ બાપકી વફાતસે મીલા હૈ, અબ તુમ સે મેરી યેહી ઇસ્તીજ હૈ કે જીસ વકત વોહ મૌકા આયે તો તુમ બચશમ ગૌર મેરે ચચાકો દેખના અગર વોહ ખુને નાહકકો સમજ મે ન લાયેતો સમજ સેના કે વોહ રૂહ ખખીસુ વ નજલ હય. ખૈર અખ્તર તુ મેરી ઐર એક અર્જ સુનેગા, મેરી દીલી નમનાપુરી કરેગા ?

અખ્તર - બજનો દાલ કહો કયા તમના હૈ.

જહાંગીર—તુમ અપને શમશીરે જવામરદીકી કસમ ખાવ.

અખ્તર—મએ અપને શામશીર જવામરદીકી કસમ ખાતા હું કે તુમારી તમના પુરી કરનેમે જનતક દરેમ ન કરુંગા.

જહાંગીર—ખૈર સુત, અખ્તર આજ મુઝે ઐસા માલુમ હોતા હૈ કે મેરે સરપે કળ ધુમ રહી હય, અગર નૈ કળસે મુજર જાવું તો તુમજીન્દા રહેના ઐર મુજપે શક કરનેવાલેકી તસદ્દી કરના કે મૈ જોગુતાહ હું વર્ના મૈ મતુને ખલક રહે જાવુંગા.

અખ્તર—ખૈર લાચારી બજ લાવુંગા શરતે વફાદરી, હજુર બાદશાહ સલામત આતે હૈ.

જહાંગીર—અમ્મ અબ તુમ જાવ.

(સબ આતે હૈ)

ફરોખ—કયું બેટા જહાંગીર તમાશેવાલ આ ગયે ?

જહાંગીર—જહાં હુજુર, વોતો બડી દેરસે મૌખુદ હૈ;

મદકા—બેટા જહાંગીર તુમ હમારે પાસ બેઠે.

જહાંગીર—નહીં અમ્નાંજન મૈં અમ્મી તરહ સે બેઠા હું.

તમાશા શરૂ.

ગાના

નકલીમલકા—મુનતેજર આખોંમેં હરવકત હૈ જલ્વા તેરા

આખેં દીખ લાતી હૈં હરરોજ તમાશા તેરા.

જો મેરે પાસ છે કરતી હું તસદ્દુક તુઝપર

દીલ તોરા જન તેરી ઐર કલેજ તેરા.

મીસલે પરવાનઝે જસોજ હું મય આલમ મયે,

હે અગર સ્થમા સીરત આરીજે ઝેખા તેરા.

નકલી બાદશાહ—બસ બસ ઇસ વકત અજબ ઇનતેશાર
હે, દીલ બેકરા રહે.

(શએર.)

ખોલતા હું લાખ આંખે પર ચલી આતી હૈ નીન્દ;

ખુશતા બખ્તી કા તમ્મશા આજ દીખલાતી હય નીન્દ.

મલક—ઐ સુલતાને આલીશાન જુ કેસા હૈ ? જો ઇનતેશાર
ઐસા હૈ.

ન. બા—પીયારી એક નજીબીકી પેશન ગોઘ ઇસ વકત દીલકો
સતાતી હૈ ગુજરી હુઘ ખાત યાદ આતી હૈ

ન. મલકા—કયા કીસી નજીબીને ખતરનાક હુકમ લગાય હૈ
જસકા ખ્યાલ ઇસ વકત આયા હૈ ?

ન. બા.—અય આરામજન યહે દીન મેરી ઉઝકા
આખરી દીન હૈ

ન. મલકા—ખાક મેરી જીન્દગી પર કે આપકે બાદ મે રંડાપે
કા દુઃખ સહું સોગવાર બનેનેકો જીન્દા રહું,

શએર.

શીરશતા મૌતકા હસરત નીકાલે આપસે પહેલે;

ખુદાયા ઇસ બદ કીસમતકો ઉઠાલે આપસે પહેલે.

મુખમ્મસ

ન. બાદ—દીલકો ખુશ કરનેકો હોતી હૈ આદત સખકો.

યાદ રહેતી નહી અન્જમ કી હાલત સખકો,

યુતો મુહટેખેકી હોતી હૈ મ્હોખ્ખત સખકો.

જખ મૈ જાતુકે મેરે બાદ મેરા ધીયાન રહે.

ન. મલકા—ઐ મેરે આકા મેરે માલીક અબ આપ આરામ
ફરમાઇઝે, નીન્દ આયેગી તો યહે પરેશાની દુર હો જાએગી, મૈ
પાંવ દબાવુંગી, ઐર નીન્દ આનેકે લીઝે કોઇ ચીજબી ગાતી
જાવુંગી.

બાક—ખેર મેં સોતા હું મગર.

રૂબારૂ.

પડતી નહીં દીલસે કીસી તોર આજકલ,

નજરોમે મેરે શીર રહી હૈ સુરતે અજલ.

બસ કુંચકી ધડી આઈ હૈ આજ હાથે.

કે બેઠેસે ઐર તુમસે જુદાઈ હૈ આજ હાથે.

મલકા—નહીં, નહીં, આપ આરામ કરે મૈં આપકે દીલ બ-
હેલાને કોઇ ચીજબી ગાતી જાવુંગી. ગાના.

મગ ચલત મોરા મનહર લીનો,

ઐરી પીયારી મૈં કયારી કરું.

સાંવરીયાંને મારી પલક ઝલક નક દીખાકે,

નીન્દ ન આવે કિન બીન સજની.

નીસદીન ધડી ધડી પલપલ છીનછીન.

કલન પડતા બાંકી ચીતવન બીન.

કુવર રાજ કયસો ટોન વા કીનો સુરત દીખાકે—મગ ચલત.

જહાંગીર—કયુ અમાજન તમાશા કેસા હૈએ ?

મલકા—મૈં તો સમજતી હું કે મલકા ઇજહારે હાલમે
મુબાલગા કર રહી હૈએ.

જહાંગીર—મગર દેખીએગા વોહ અપને અહેદપર કયમ ન
રહેગી. (સાહકા સો જના)

મલકા—

મુસદ્દસ.

વાહ ! ઇસ ખુવાબને તો મુજે હુશીયાર કર દીયા.

મેરે ખુશતએ બખ્તકો બેઢાર કર દીયા.

ફીક ફનીયાકી નહીં હૈઅકા કુછ પૌફ નહીં.

ઈસ્કને કરદીયા અબ જુલમપર માઇલ મુજકો,

મુજનેરીબ કીયુ કીયે દેતા હૈ મેરા દીલ મુજકો.

હો ગઇ આજ રહે ઉમીદ બી હાસીલ મુજકો.

અબ ઉસયાર વશાદરકો બલાતી હું. ઐર ઇસ ખુશતા બખ્તકો
ઉસ્કે હાતસે કલ કરવાતી હું.

ફરોખ—તુમને રહે તમાશા દેખા હૈ બેટા જહાંગીર ઇસ્મેં
કોઇ ખતરેકી ખાતલો નહીં હૈ ?

જહાંગીર—જનહી ખતરા કેસા યહે તૌ તમાસો હૈ.

ફરોખ—યસ તમારીકા નામ કયા હૈ ?

જહાંગીર—ધરિકા નામ ખુને નાહક હૈ, થોડે દેરમે દેખી-
એમ્ કૈસા જુસ્મ હોતા હૈ. હમ ઐર આપ જુસ્કે દીલમે પાપ નહી,
જરા નહી સહેમેમા હાં જુસ્કે દીલમે કુચ્છ કપટ ઐર પાપ હૈ ઉ-
સ્કા ખાત્મા આપસે આપ હૈ.

(નકલી ઐરડે કા આના).

ન. મલિકા—અય સેરે ખારે દીલબર ચલ દેરી ન કર ધરસે
બડાહ કર ઐર બહેતર મૌકા ન આપગા.

શબ્દ.

એકવાર મે દુશ્મનના કામ હોતા હય,

ગમે ફીરાકકા કીરસા તમામ હોતા હય.

જહાંગીર અમ્માજન યહે ધસિકા દેવર હય દેવર;

દેવર—માઆજ અદ્દાહ! ઇન્તેકામકા ફરીસ્તા મેરા હાથ
રોકતા હય ખુ નાહકકા ખીર દામનગીર હય હોંસત્રે કયદે સખ્તમે
અસીર હયે એક કદમ આગે બડહાતા હું તો ખુનકા ફરીયા મૌજે
જન પાતા હું.

ન. મલિકા—અયદીલેર બાદશાહ કયું ખોદ વ હીરાસને ઘેરા
હય થોડી દેરમે યહે લખ્તો તાજ તેરા હયે યહે.

હથીયાર કુછ કમરકી જનત નહી બલકે ધરસે કુચ્છ કામ
બી લેના ચાહીયે.

દેવર—નહી નહી તુર હય માસો દૌલત પર જુદ હય ઐ બે
રહમ ઐરત હકીકીબાદ ઐર ઉસ્સસે અયસી ખુરાષ ? બસ ! બસ !!
અય હીસે સલતનત બસ.

ન. મલિકા—ખુજ દીલોસે હય નામદંકી હીમ્મત અચ્છી.
અયસે મદોસે હય કમ દરજે ઐરત અચ્છી.

અરે નાદાન યહી તદખીર હય આસાન મુશકીલકી.

હસે તુમહારી બર આયગી હરએક આરગુ દીલકી.

દેવર—મમે હુ કામલ દીલબર તેરી દાનાષકા.

ખુને બાધ કોઇ કીસ તરહ કરે બાધકા

હાં મગર કામ હય યહે. મોકઝે તનહાષકા.

અરે હયર ! હયર. મય લાઆર હું કરનેકો તૈયાર હું.

શએર.

કરં કતલ મયં મકમલ દીલ યેહી હય.

મગર મેરા બાધ હય મુશકીલ યેહી હય,

ન. મલકા -બાદશાહોમે યેહી ચાલ હય અય સૌદાઈ;

મારકર બાધકો બાધને હુકુમત પાષ.

દેવર—અય દીલ કયું ડરતા હય ? અરે કતલ કયસા ? યહેતો બાદશાહોંકા ઇન્તેજમ હય યહે વે કામ હય જુરકે બાદ ઉમર બરકે લીવે અયશો આરામ હય. (કાનમે જહર ડાલના)

જહાંગીર—ગજબ ખુદા કા સલતન્તકે લિયે જહર દેતા હય
“ કમખખત. ”

ન. મલકા—હાએ હાએ કોઇ આવો આવો દોડો દોડો મેરે ખાવિંદકો સાંપને ડસા, મેરા પ્યારા દુન્યાસે ચલ ખસા.

ફરૌખ —હાએ, હાએ, મેરા દીમાગ ચકરાતા હાએ નાટકકે પડેમે જહાંગીરની જલસાજી હાએ, સખ ઇસીકી દગાબાજી હાએ ખસ તમાશા ખંદ.

જહાંગીર—વો મારા ચુટીમલ સિકાર.

નાસીર—એશક યહે જો કુચ્છ કરે વો થોડા હાએ, જહાં યહે જતા હૈ વહાં ફીસાદો ફીતના મચાતા હાએ યહે શેવએ મરદાનગી નહીં કહેલાતી હાએ અગર યહે સમશીરકા જોહ દેખ પાએ તો સારી લાખજાજી જુલજાએ. અગર કુચ્છ જરૂરત હોતો આવ હાથ અજમાવ.

જહાંગીર -લાવ મેરી પટા ખેલનેકી તલવાર લાવ.

નાસીર—હાએ મુને જખમેકારી લગા.

મલકા—અરે દોડો દોડો કોઇ મેરે પ્યારે એટલું સ્ત્રીએ શર-
બત લાવ.

ફરામુર્જ—લીજીયે હુંજીર યે પાની બહેતર હય મઝી અર્ગ.
વાની જીન્દગીકી નીશાની.

મલકા—લો બેટા ઇસે પી જાઓ.

જહાંગીર—દુર હટાવ શરાબકો આગ લગાવ. તુમ્હારી કાલી
સુરત મુજે ન દીખાઓ.

મલકા—હાયરે જહાંગીરકી યે હાલત દેખકર મેરા કસેબ
કાંપતા હય, મુજે ગથ આતા હય.

ફરરૂખ—અરે જવ જવ પંખા લાઓ શરાબ લાઓ જ-
લદ જાઓ.

મલકા—નહીં, નહીં, પાની ઓર શરાબકી કુછ હાજત નહીં
ઇસ વકત મેય ખુદ પ્યાલે આબર મે ગર્ક હો રહી હું ખીજલત સે
પાની પાની હો રહી હું યસ ઇસ વકત યે જામે મઝે મુશ્કીલ હય.

ફરરૂખ—અરે યે જામ ફેંકદે ન પીના. હાય ! હાય ! પી
ગઇ ખુદાયા યે કયા ગજબ હો રહા હય ! જો દામ મંચને ગયર
કે લિયે બીછાયા થા ઉસમે ખુદ ફંસ ગયા.

મલકા—હાય ! હાય !! જહર ? ખુદાકા કહર. હાય ! અબ
મુજે માલુમ હુઆ કે યે જામ કીસકેં લિયે થા, અઝા હુઆ બેટા
જહાંગીર કે તેરે ઔવજ મંચને પી લીયા. ઓર તુઝકો ખુદાને બચાયા.

નાસીર—નહી, નહીં, અબ જહાંગીર જીન્દા ના બચેગા.
જહાંગીર તુમ જીસ શમશીર સે જખમી હુએ હો વોહ જહુર
કાતીલમે ખુઝી હુઇ થી યે સબ દગાબાજ બી તુમ્હારે ચચા ફરરૂખ
કી કારસાજ થી.

ફરરૂખ—આહ ! ગજબ હુઆ. સબ રાજે સરબસ્તા ખુદ
ગયા અબ મેરા ઇસ જગહ ઠેરના નામુનાસીય હય.

જહાંગીર—ઓ જલીમ કમખત ! તુ મેરે હાથસે બચકર
 રહાં જના ચાહતા હય.

જહાંગીર કા ધરૂખ કે પીરતોફ મારના, ધરૂખ કા ગીરના,
 તમાશોકા ઇખતીતામ પાના, પરહે કા ગીરાયા જના.

(ઉશપસીન.)

મહરબાન સાહેબ.

સર્વ જાતના ફાટુ પીકચર્સ, મક્કા, મદીના, કરબલા, બુગદાદ વ રેહલી, આગરા ના મસજીદ, વગેરા વગેરા અમારે તયાંથી સસ્તે ભાવે મલશે. એક બાર મંગાવીને ખાતરી કરશો.

શા. એચ. એસ. હરી. એન્ડ કેા

ઉલ્ટ ફાકલેન્ડ રોડ.

મુંબઈ—૪

જાહેર પાપર.

વાંચવાની તસ્દી લેશો તો થોડું નવું થોડું જ
નજરે પડશે.

- (હિન્દુ ઝબ્બાન ગુજરાતી હરફોમાં છપાવેલી ચોપડીનું
સપ્તમે હવસ—મુન્શી “આગામહસાહ હમ” કાલમીરીની ક
લખાવેલો નાટક ગાયન તથા જખાની સાથે કીમત ૮ આના. ૦
જુલજુલકયા—મુખમતો મશહુર નાટક મુન્શી “મહેદીહસનની કમમથી
લખાવેલો ગાયન તથા જખાની સાથે કીમત ૭ આના ૦-૧-૦
અસિર હિસ—આ જાણીતા ખેત્ર માટે વધુ તારીફ કાંઈ જરૂર
જેતું નથી. કીમત ૭ આના. ૦-૧-૦
જહરી સાંપ—આ મશહુર ખેત્ર મુન્શીનારાયજીમસાદ બચવાજી
ના કમમથી લખેલા ગાયન જુખાની સાથે છપાવી જાહેર પાડીએ.
કીમત આઠ આના.
ખુને નાહક નાટક—ગાયન તથા જખાની સાથે ચોપડી ગુજરાતી હ
રફોમાં છપાવેલી જાહેર પડી ચુકી છે. કીમત ૮ આના
“જંગનામા” હજરતઅલી—જે આજ સુધી ગુજરાતીમાં કેમ
નથી છપાવેલો તે માટે વધુ તારીફ કરવા કરતાં વાંચવાથીજ
ખાતરી થશે કીમત હાથ ફક્ત રૂ. ૦-૨-૦
આશકોંડા જાન—(કેઈ માથુકોંડી પહેજાન) આ ચોપડી પોતાનાં ના
મ પરથી સમગતવે છે કીમત ૪ ફક્ત રૂ. ૦-૨-૦ જે આના. ૬
નોખહારે મદાના—આ ચોપડીમાં તરેહવાર નાટકનાં ગાયનો, કુમરીઓ
ગજલો, કન્વાત્રી, હોત્રી, જમન વગેરે વગેરે છે કીમત રૂ. ૦-૨-૦
જલવએ ખવાજા—આ ચોપડીમાં ખવાજા સાહેબ નીસાનમાં
નઆતીયા કસીદે કન્વાત્રી હજે છે કીમત ૧ આના.
નોટ—જાહેર ગાયના આફકોને ગાય વી પી થી મોકલીશું. નોટપેંડ પત્ર
લેવામાં ગાયજો નહી. આ સીવાએ બીજી સર્વ જાતની ચોપડીઓ
અમારે ત્યાંથી ખેવાતી મલશે. મલવાનું ઠીકાણું.
શા. એચ. એસ. હરી એન્ડ કો. કલકત્તા.

ખેતવાડી, બામ્બ ધીએટફ.

પોસ્ટ નં. ૪-મુખમત.

